

2016

**«ВІДМИВАННЯ ДОХОДІВ,
ОТРИМАНИХ ВІД КОРУПЦІЙНИХ ДІЯНЬ»**

**Державна служба
фінансового моніторингу
України**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. ЗАГАЛЬНА СКЛАДОВА РІВНЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ.....	5
2. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВІДМИВАННЯ ДОХОДІВ ВІД КОРУПЦІЙНИХ ДІЯНЬ	10
3. ТИПОВІ СХЕМИ ВІДМИВАННЯ КОРУПЦІЙНИХ ДОХОДІВ ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ.....	15
I. Відмивання доходів, отриманих від корупційних діянь у оборонно-промисловому комплексі.....	15
II. Відмивання доходів, отриманих від корупційних діянь в енергетичній сфері.....	20
III. Відмивання доходів, отриманих від корупційних діянь у сфері видобування корисних копалин.....	23
IV. Відмивання доходів, отриманих від корупційних діянь у сфері охорони здоров'я.....	27
V. Відмивання доходів, отриманих від корупційних діянь у сфері проектування, будівництва та експлуатації інфраструктурних проектів.....	28
VI. Відмивання доходів, отриманих від корупційних діянь у сфері державного управління	32
VII. Основні закономірності корупційних злочинів. Інструменти та способи відмивання корупційних доходів	35
ВИСНОВОК.....	37

ВСТУП

Корупція як соціальне явище є серйозною проблемою будь-якого суспільства. Найбільш небезпечною формою корупції є зрощування злочинних елементів з державними структурами, внаслідок чого чиновник працює насамперед з метою власного збагачення або займається торгівлею службовими функціями.

Корупційні взаємовідносини чиновництва стають елементом кримінального бізнесу. Корупція проникає до життєво важливих сфер суспільства, дає можливість встановити контроль над фінансово-промисловими групами та навіть галузями економіки, окремими великими підприємствами, лобювати свої інтереси в законодавчих органах та органах державного управління й місцевого самоврядування.

Типологічне дослідження на тему «Відмивання доходів отриманих від корупційних діянь» підготовлено Держфінмоніторингом у співпраці з державними регуляторами, контролюючими, правоохоронними органами України та фінансовими установами.

Це є першим уніфікованим дослідженням Держфінмоніторингу методів та схем легалізації (відмивання) доходів, одержаних від корупційних діянь. Результати проведеного дослідження враховують практичний досвід всіх суб'єктів фінансового моніторингу та базується на твердженні, що боротьба з корупцією тісно пов'язана із заходами, які вживаються у сфері протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Метою даного дослідження є виявлення та узагальнення типових інструментів, способів та механізмів відмивання корупційних доходів.

Питання протидії корупції є вимогою сьогодення і є найбільш актуальним для України. Світовий досвід свідчить, коли держава перебуває на етапі реформування, рівень корупції завжди зростає. Тому корупція в Україні, її масштаби, специфіка і динаміка – це наслідок загальних політичних, соціальних і економічних проблем нашої держави, розв'язання яких для України є надзвичайно важливою і складною справою. Небачений рівень, якого сягнула корупція, загрожує національній безпеці та конституційному ладу держави.

Корупція являє собою небезпечне суспільне явище для будь-якої держави. Відмивання корупційних доходів носить трансграничний характер, коли початок злочину може брати місце в одній країні, а його завершення в іншій. Тому походження корупційних доходів, що використовуються для відмивання, може відбуватися як із внутрішніх, так із зовнішніх джерел.

Найпоширенішими видами корупційних злочинів є: хабарництво, розкрадання бюджетних коштів, службове підроблення, зловживання владою або службовим становищем.

Найбільш вразливими до корупції залишаються сфера державних закупівель, прояви якої виражені в хабарництві за перемогу в тендерах, розкрадання бюджетних коштів шляхом підписання посадовими особами фіктивних актів, надання переваг афілійованим особам через необґрунтоване відхилення конкурентних заявок для інших потенційних постачальників.

Також поширеним корупційним явищем є так звана «торгівля» службовими повноваженнями, тобто використання посадовими особами службового становища з метою отримання економічної вигоди.

Кошти отримані, від реалізації корупційних схем, в подальшому використовуються на придбання елітного житла, автомобілів VIP-класу, яхт, дорогоцінних металів та каміння, антикваріату, цінних паперів, організації вишуканого відпочинку, вкладаються в бізнес та інші власні потреби.

На даний час створення цілісної системи заходів та засобів, що використовуються державними органами для протидії корупції є найактуальнішим питанням для України та ключем до розбудови ефективної держави. Міжнародний досвід доводить, що боротьба з корупцією має успіх лише за умови її комплексного вирішення, наявності чітких пріоритетів, коли вона охоплює якнайбільше сфер життєдіяльності держави, ведеться постійно та перебуває в центрі уваги як влади, так і громадськості.

Даний звіт підготовлений з метою розуміння суб'єктами фінансового моніторингу ризику бути використаними у схемах легалізації доходів, отриманих від вчинення корупційних діянь, та вжиття дієвих заходів для протидії такому використанню.

Проведене типологічне дослідження містить приклади найбільш резонансних справ, які пов'язані з корупційними діяннями. Наведені приклади демонструють фінансову участь публічних осіб та посадових осіб органів влади у злочинних схемах, які завдають найбільші збитки активам держави.

1. ЗАГАЛЬНА СКЛАДОВА РІВНЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Загальний рівень корупції в Україні є досить високим. У 2014 році за дослідженням міжнародної антикорупційної неурядової організації Transparency International, Україна займала 142 позицію зі 175 країн світу з показником високого рівня корупції в державі.

За минулий рік Україні вдалося заробити лише один додатковий бал. За результатами світового Індексу сприйняття корупції у 2015 році Україна посіла 130 місце за рівнем сприйняття корупції зі 168 країн.

Показати позитивну динаміку індексу Україні вдалося завдяки збільшенню суспільного осуду корупціонерів, створенню антикорупційних органів та відповідної законодавчої бази.

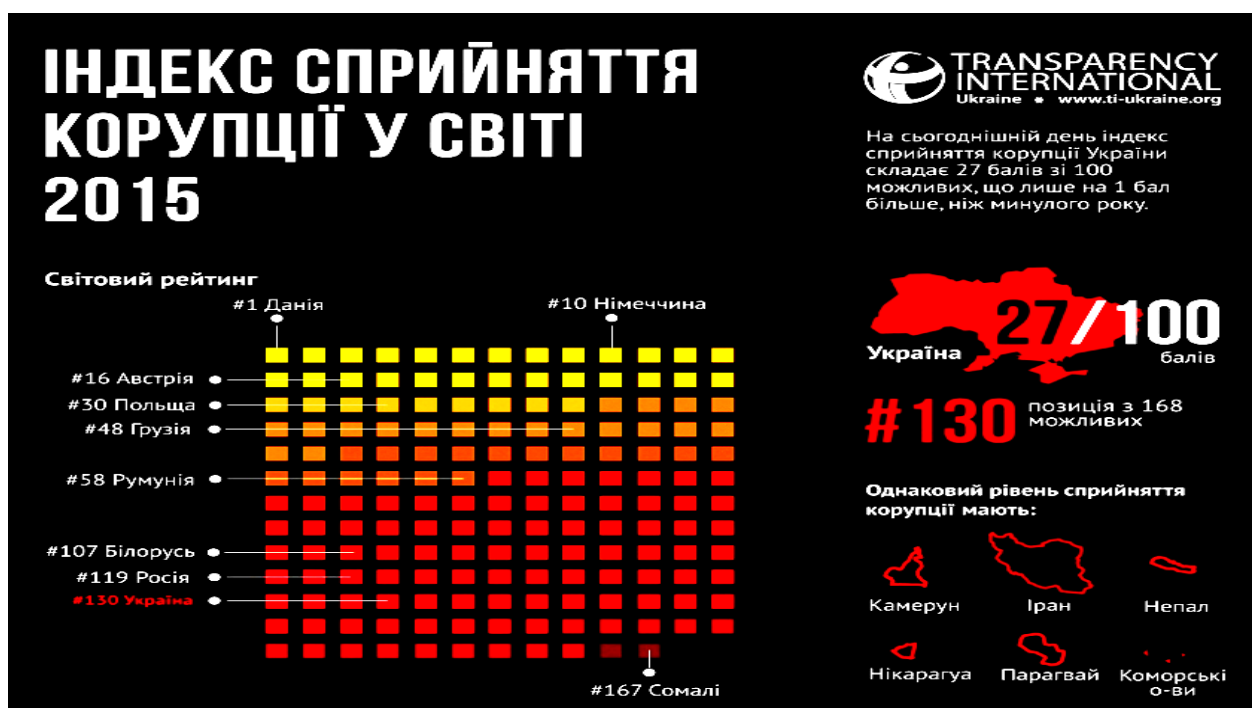

Рис. 1. Індекс сприйняття корупції у світі у 2015 р. (щодо України)¹.

За останні роки в Україні у сфері протидії корупції зроблено досить багато – прийнято спеціальний антикорупційний закон та ряд інших законодавчих актів антикорупційного спрямування, схвалено Концепцію боротьби з корупцією та спеціальну антикорупційну програму, запроваджено систематичне проведення на найвищому рівні заходів за участю керівників правоохоронних та інших державних органів з питань протидії корупції тощо.

¹ Джерело: за даними Transparency International.

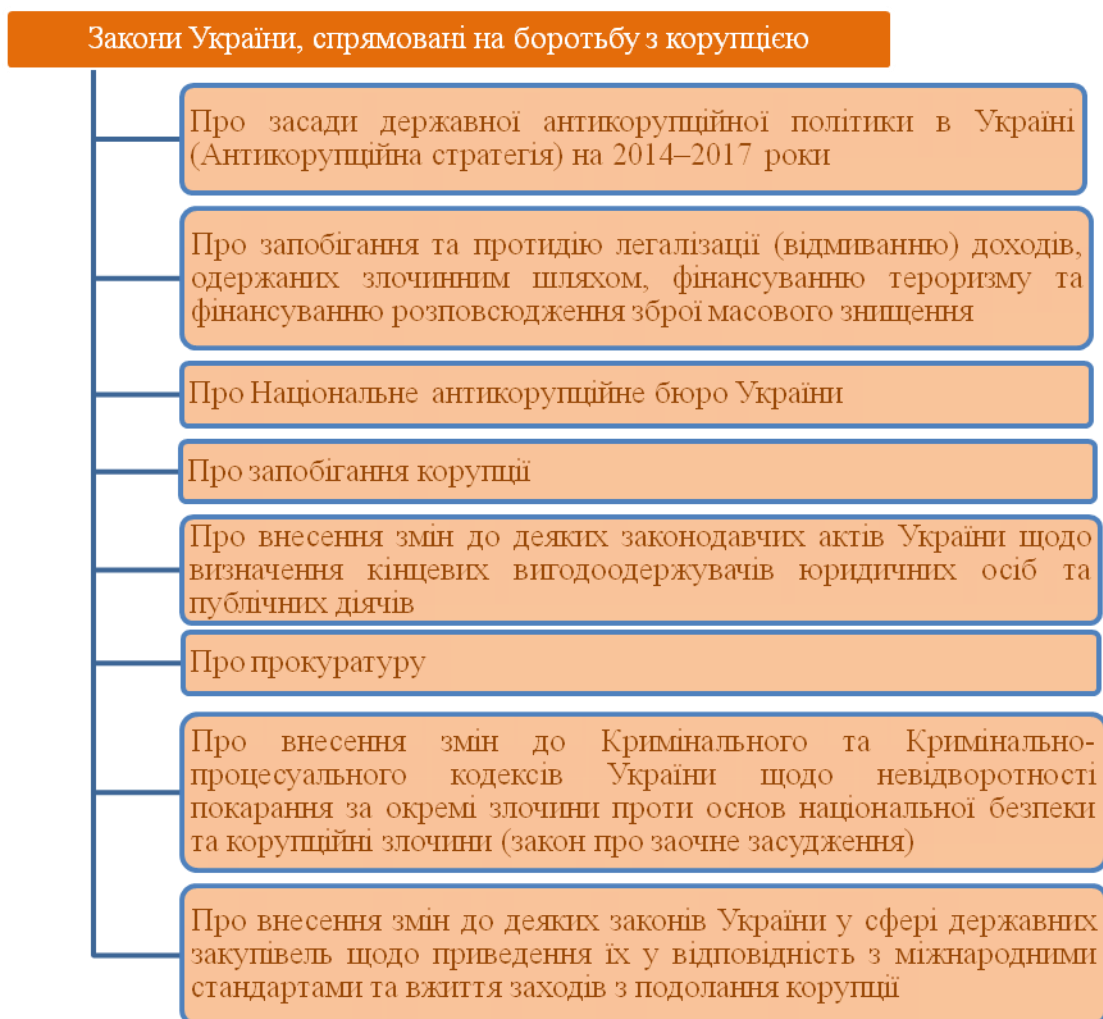

Рис. 2. Закони України, спрямовані на боротьбу з корупцією.

Ефективна боротьба з корупцією можлива за умови консолідації зусиль усіх правоохоронних органів, яка є важливою складовою боротьби із злочинністю в цілому, оскільки дає можливість поєднати зусилля державних органів і налагодити координацію між ними для досягнення найбільш дієвих результатів.

Загальна кількість розпочатих досудових розслідувань за матеріалами Служби безпеки України по лінії боротьби з корупцією у 2013 році становила 1 027, з яких 456 особам повідомлено про підозру за фактами вчинення корупційних правопорушень (за ст. 368 «Одержання хабара» Кримінального кодексу України – 247), складено 598 протоколів про адміністративні корупційні правопорушення.

У 2014 році статистика наступна: досудових розслідувань – 954, з яких 359 особам повідомлено про підозру у скоєнні корупційних злочинів (за ст. 368 Кримінального кодексу України – 233), складено 705 адміністративних протоколів.

У 2015 році за матеріалами спецпідрозділів Служби безпеки України особам повідомлено про підозру у скоєнні 544 корупційних злочинів, з яких 414 – пов'язані з прийняттям пропозиції, обіцянки або одержанням службовою особою неправомірної вигоди (ст. 368 КК України), складено 476 протоколів про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією.

Рис. 3. Антикорупційна діяльність Служби безпеки України

Результати антикорупційної діяльності Генеральної прокуратури України наведені у рис. 4.

Рис. 4. Антикорупційна діяльність Генеральної прокуратури України.

Органами Міністерства внутрішніх справ України протягом 2013 року до суду направлено 668 протоколів про корупційні правопорушення, протягом 2014 р. – 773, у 2015 р. – 2 147.

До відповідальності притягнуто у 2013 році – 488 осіб, з яких до 76 застосовувалась конфіскація, у 2014 р. – 553 особи, з яких конфіскація застосовувалась до 28 осіб, та у 2015 р. – 1 720, з яких конфіскація застосовувалась до 60 осіб.

Сума матеріальних збитків у 2013 році склала понад 221,5 млн. грн. та у 2014 році – понад 67 млн. грн., відшкодована сума збитків у 2013-2014 рр. склала понад 11,5 млн. грн. та 34 млн. грн. відповідно.

Протягом 2015 року до єдиного реєстру досудових розслідувань внесено відомості щодо 125 кримінальних правопорушень відносно 137 військовослужбовців Державної прикордонної служби України та 8 інших осіб.

Задokumentовано 63 факти вчинення посадовими особами Державної прикордонної служби України корупційних правопорушень, які внесено до єдиного реєстру досудових розслідувань.

За скоєння злочинів, пов'язаних з порушенням антикорупційного законодавства, засуджено 17 військовослужбовців, з яких 2 – за злочини, скоєні у 2014 році.

Станом на кінець липня 2016 року в роботі Національного антикорупційного бюро України перебувало 194 активні кримінальні провадження, 100 з яких були зареєстровані за заявами фізичних та юридичних осіб, а також власними напрацюваннями детективів та аналітиків бюро. Ще 82 кримінальних провадження були прийняті від або зареєстровані за матеріалами інших правоохоронних органів. Решта внесені за ухвалою суду та заявами народних депутатів України.

Сукупний розмір предмету злочину у кримінальних провадженнях, розслідуваних детективами Національного антикорупційного бюро України, перевищує 23 млрд. гривень.

В ході досудових розслідувань повідомлення про підозру вручені 87 фігурантам. Щодо 34-х з них були складені та скеровані до суду обвинувальні акти. Усього станом на 29.07.2016 детективи Національного антикорупційного бюро України завершили досудове розслідування та передали до суду матеріали 24-х кримінальних проваджень.

В процесі досудових розслідувань заарештовано грошові кошти в сумі 411,07 млн. грн., 75,45 млн. дол. США та 7,1 млн. євро. Окрім цього, за ініціативи Національного антикорупційного бюро України накладено арешт на 2 цілісні майнові комплекси підприємств, 94 земельні ділянки, 50 нежитлових приміщень, 37 квартир, 13 будинків, 35 транспортних засобів, у

тому числі 2 літаки, а також 17 часток у підприємствах і цінні папери вартістю 75,5 млн. дол. США. За результатами роботи Національного антикорупційного бюро України на користь постраждалих сторін було повернуто близько 45 млн. гривень.

Слід зазначити, що ключова роль у консолідації зусиль у боротьбі з корупцією належить саме координації діяльності Держфінмоніторингу та правоохоронних органів.

Спільні цілі та завдання полягають у забезпеченні злагоджених, цілеспрямованих дій, зміцнення законності та підвищення ефективності виконання завдань всіх учасників національної системи протидії відмивання (легалізації) доходів, отриманих внаслідок корупційних схем.

2. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВІДМИВАННЯ ДОХОДІВ ВІД КОРУПЦІЙНИХ ДІЯНЬ

Відмивання злочинних доходів, являє собою складний процес, що включає безліч операцій, проведених різними методами, які постійно вдосконалюються.

Науковець Стефан Платт зазначив, що хабарництво та корупція фігурують в якості однієї з найбільш поширених форм предикатного злочину. На сьогодні Стефан Платт провів дослідження моделей відмивання злочинних доходів, на прикладі отримання хабаря в розмірі 20,0 млн. дол. США, сплаченого компанією, яка є великим виробником озброєнь, посадовій особі уряду країни Близького Сходу.

Вказаний приклад ілюструє використання сфери фінансових послуг для сплати хабара та шляхів, якими публічні діячі отримують і відмивають злочинні доходи.

Так, Компанія-виробник зброї має інформацію про потреби Близькосхідної юрисдикції в оновленні старих військових літаків-винищувачів.

Контракт потенційно може забезпечити Компанії сотні мільйонів доларів доходу та кілька тисяч робочих місць. Є п'ять претендентів на отримання зазначеного контракту.

При цьому, отримання такої участі «коштує» в 20,0 млн. дол. США. Компанія-виробник зброї розглядає 20,0 млн. дол. США в якості дешевої економічної пропозиції для участі у тендері. Компанія знає, що ця сума тільки хабар.

Міністерство оборони країни Близького Сходу представляє Компанія-посередник. Посередник вимагає «гонорар» у розмірі 2,00 млн. дол. США, що еквівалентно 10% від вартості хабаря.

Переговори з приводу того, що компанія прийматиме участь у тендері та способом переказу 22,0 млн. дол. США представнику Міністерству оборони є таємними.

З метою маскуванню незаконного джерела походження коштів передбачається використати фінансову систему. Для вказаної схеми, потрібно розірвати зв'язок між Компанією-виробником зброї та 22,0 млн. дол. США, яка виглядає наступним чином:

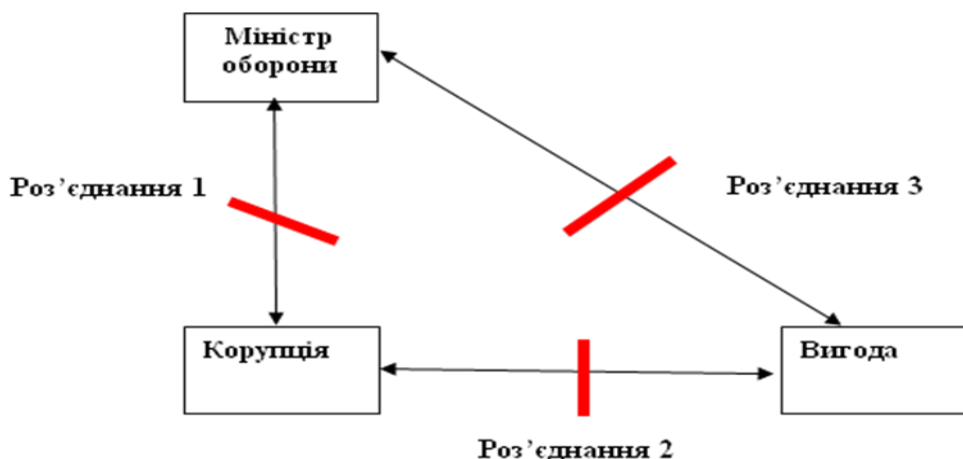

Компанія-виробник зброї має підконтрольну податково-нейтральну компанію для спеціальних цілей (Special Purpose Entity – SPV) в іноземній юрисдикції. Підконтрольна компанія була створена Компанією-виробником зброї для спільної діяльності з іншим виробником озброєнь, яка не була реалізована. Гроші з рахунків Компанії-виробника зброї в сумі 30,0 млн.дол.США раніше списані і знаходяться на законних підставах на рахунках підконтрольної компанії.

Для того, щоб приховати одержання хабара, Міністр оборони хоче:

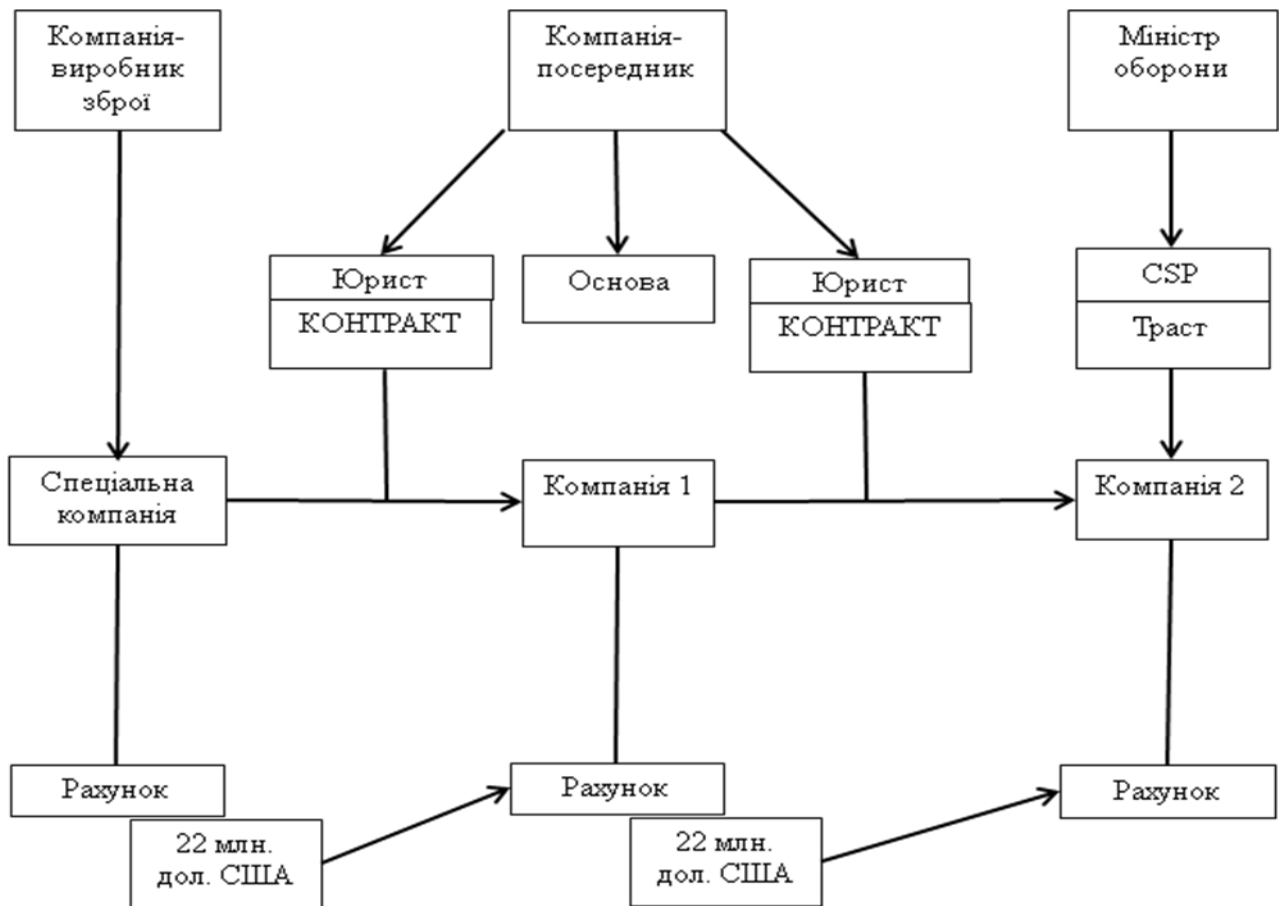
1. Одержати гроші від хабара, не будучи спійманим.
2. Приховати хабар так, щоб не можливо було його простежити.
3. Приховати свій зв'язок із злочинною власністю.

Переривання ланцюга для кожної з його цілей можна зобразити таким чином.

Роз'єднанням 1 між Компанією-виробником зброї та Міністром оборони є виплата та одержання хабара, відповідно, у такому вигляді, щоб до них не виникло запитань у правоохоронних органів. Ці дві особи залежні від участі іншої особи - представника Міністра, до сфери впливу якого належить компанія-посередник та пов'язаний банківський рахунок. Компанію-посередника представляє Швейцарська юридична фірма, чії партнери дуже серйозно ставляться до питання конфіденційності їх клієнта.

Компанія-виробник зброї, Міністр оборони, Швейцарська юридична фірма та компанія-посередник домовилися про участь у наступній схемі.

Завданням головного учасника є переказ хабара Міністру оборони через посередника.

Представник міністра спочатку інструктує Швейцарську юридичну фірму про створення Основного контракту по наданню послуг. Компанія-виробник зброї укладає (псевдо) контракт з Компанією 1, щодо надання послуг по пошуку потенційних контрактів на постачання зброї у різних регіонах світу. Контракт вказує, що Компанія 1 надасть серію спеціальних послуг, вказаних у Списку 1 даного контракту, загальний перелік яких може складати до 75 сторінок у деяких випадках. Беручи до уваги дані послуги, Спеціальна компанія виробника зброї виплатить Компанії 1 22 млн. дол. США, рівними платежами у 5,5 млн. дол. США, протягом наступних чотирьох місяців.

У той же час, Компанія 1 укладає Суб-контракт по наданню послуг з Компанією 2, відповідно до якого Компанія 2 бере на себе зобов'язання діяти від імені Компанії 1 у окремому регіоні світу. Пункти цього Суб-контракту є ідентичними пунктам Основного контракту, укладеного між Компанією 1 та Компанією-виробником зброї. Беручи до уваги надання даних послуг, Компанія 1 зголошується заплатити Компанії 2 20,0 млн. дол. США (що вказує, що

посередник отримає 2 млн. дол. США за свою роботу). Контракти підписано та здійснюється переказ коштів по банківських рахунках, як передбачено контрактом. У випадку, якщо у співробітника банку виникнуть якісь запитання щодо переказу коштів, буде надано контракт з метою верифікації даних переказів. Даних два контракти будуть виглядати справжніми, оскільки завірені Швейцарською юридичною компанією. Працівник банку почуватися комфортно, враховуючи стабільність у наданні послуг запланованих у Основному контракті та Суб-контракті, щодо надання послуг. Беручи до уваги усі ці фактори, працівник банку є переконаним, що дані перекази кошти є прямими та чесними. Проходять чотири місяці, і як тільки на рахунок схеми Міністра оборони заходить останній платіж, він стає на 20,0 млн. дол. США багатшим.

Відвертий хабар було замасковано під серію платежів за надання консультативних послуг. Акт підкупу Міністра оборони було замасковано структурою власності та банківськими рахунками, без яких даний хабар не міг бути оплачений. При цьому, банківський сектор використано для вчинення корупції.

Діяльність по розміщенню та розшаруванню на даній схемі відсутня. Розміщення коштів не потрібне, оскільки кошти уже знаходяться на рахунку Спеціальної компанії (SPV), ще до того, як ці кошти можна буде вважати хабарем; відсутнє і розшарування, оскільки діяльність здійснюватиметься пізніше, вже після того, як кошти опиняться на рахунку в структурі Міністра оборони, як доходи, отримані від злочинної діяльності. Дана схема надала можливість обом, і Компанії-виробнику зброї і Міністру оборони, віддалити себе від злочину.

Через дану схему Міністр віддав себе від вчинку одержання хабара. Проте, в подальшому він вирішує витратити половину даної суми на придбання готелю в Женеві. Прибуток з діяльності готелю розподіляється між довіреними особами, як дивіденди, а довірені особи у свою чергу надають кошти у розпорядження Міністру. Міністр насправді ніколи прямо не одержує прибуток від довірених осіб. Натомість, вони оплачують навчання дітей міністра у приватних школах, години польотів на чартерних рейсах, оплати кредитних карток. Друзі Міністра вільно відвідують даний готель поміж частих шопінгових турів по торгових центрах одягу та годинників у Женеві, а також відвідин їхніх приватних банкірів. З часом, готель використовується як застава по кредиту, який було використано на лижну дачу у Вербьє та 92-футову яхту пришвартовану у Монако.

Міністр, його сім'я та друзі використовували дачу взимку, а яхту влітку у будь-який час, коли їм заманеться.

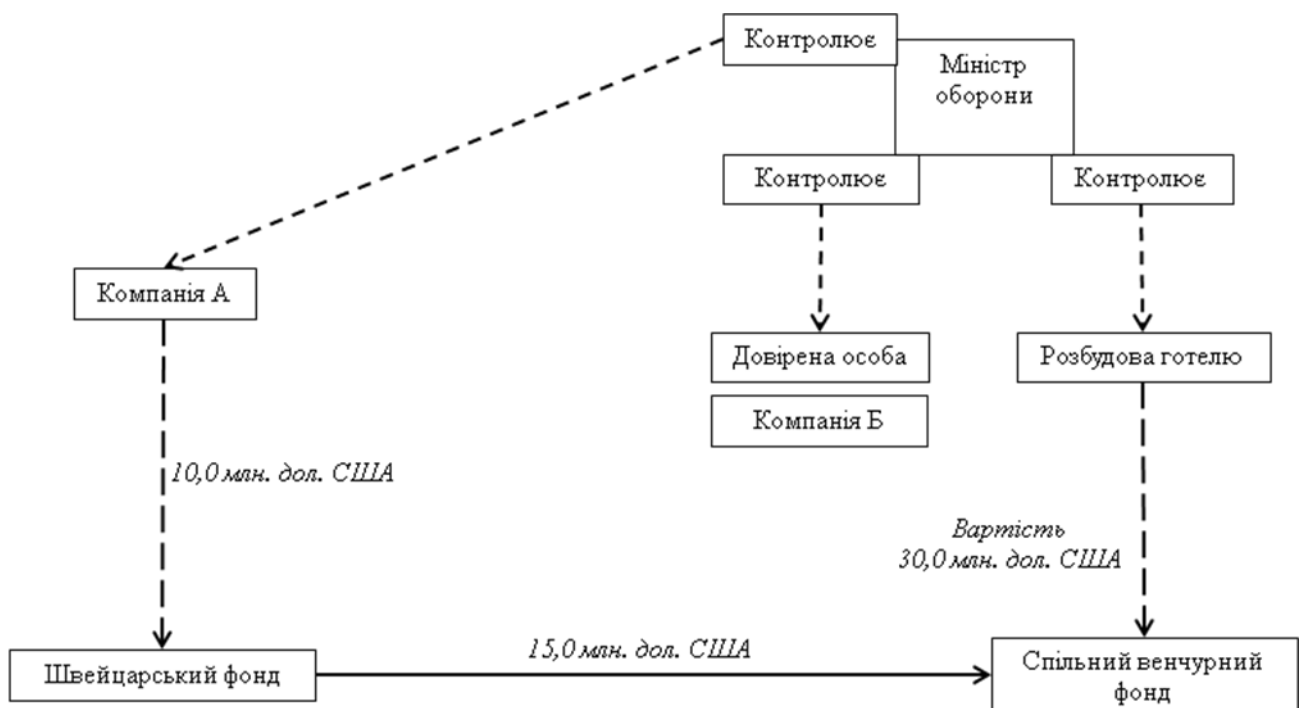
Іншу частину коштів від хабара Міністр вирішив інвестувати в хедж-фонд у Швейцарії. Повернення інвестицій є вражаючими і доводять старе прислів'я, що «гроші породжують гроші», так 10 млн. дол. США перетворились у 15 млн. дол. США менше ніж за 3 роки. Міністр оборони дав доручення своїм радникам, щоб менеджер швейцарського фонду заплатив 15 млн. дол. США не

до структури, від якої надійшли початкові інвестиції, а до іншої компанії, що належить довіреній особі, яка діяла від імені Міністра. Згодом дані 15 млн. дол. США інвестовані цією компанією у спільний венчурний фонд, який завдячуючи впливу Міністра, отримав контракт на розбудову великого готельного і торгового комплексу у його рідному місті. У результаті проекту, інвестиції Міністра у проектну компанію подвоїлись і таким чином історія продовжується.

Результатом є те, що протягом терміну свого перебування на посаді, міністр переказав сотні мільйонів на банківські рахунки та на інші форми активів, якими він володіє, через складні структури підконтрольні професійним посередникам, приватних банкірів, надавачів корпоративних послуг.

Підхід усіх сторін змови характеризується підлабузництвом, породженим страхом поставити під загрозу високоприбуткові ділові відносини з людиною, яка має важливий політичний і таким чином комерційний вплив.

Даний приклад піднімає питання, чи можна було уникнути участі банків у здійсненні злочину. Є дві умови, на які повинні зважати банки. По-перше, банк повинен знати, що договори про надання консультаційних послуг, які надаються компанією, характеризують особливо високий ризик, і таким чином банк повинен перевірити легітимність комерційного обґрунтування. По-друге, комбінація двох контрактів на надання нематеріальних послуг (які важко підтвердити), політично значущої особи та посередника повинна бути сигналом високого ризику. При застосуванні ризик-орієнтованого підходу, ці аспекти були б виявлені, і це в кінцевому рахунку перешкодило б подальшому руху злочинно здобутих коштів.

3. ТИПОВІ СХЕМИ ВІДМИВАННЯ КОРУПЦІЙНИХ ДОХОДІВ ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ

Корупційні злочини набули особливої актуальності та є об'єктом постійної уваги урядів країн світу та міжнародних організацій.

В свою чергу Держфінмоніторингом приділяється особлива увага фінансовим розслідуванням пов'язаним з відмиванням корупційних доходів.

На визначення ступеня ризику клієнта щодо можливої причетності до корупційних діянь може свідчити сфера діяльності, в якій такий суб'єкт здійснює дії. Корупція може мати місце в будь-якому сегменті економіки у будь-якій країні світу. Водночас, окремі галузі економіки більш вразливі до корупційних схем.

За результатами проведених фінансових розслідувань, Держфінмоніторингом узагальнено типові приклади схем відмивання корумпованих доходів (незаконне збагачення, отримання хабара або незаконної вигоди), отриманих в найбільш ризикованих сферах діяльності країни посадовими та пов'язаними особами, або особами уповноваженими на виконання функцій держави чи місцевого самоврядування.

I. Відмивання доходів, отриманих від корупційних діянь у оборонно-промисловому комплексі

Проведення антитерористичної операції на сході України значно збільшує розмір видатків на реформування та розвиток оборонно-промислового комплексу країни, що в свою чергу посилює ризики вчинення корупційних злочинів у цій сфері.

Так, наприклад, процес проведення тендерів може бути менш прозорим з причини того, що предмет закупівель/робіт в переважній більшості є конфіденційним, оскільки пов'язаний з питанням національної безпеки і його секретність захищена законодавчими та нормативними вимогами.

Також, необхідно зазначити, що державні закупівлі в оборонно-промисловому комплексі в більшій мірі відбуваються не напряму з надавачами або виробником послуг, а через ланцюг посередників, а це в свою чергу значно збільшує вартість тендерної пропозиції, оскільки на «вартість послуги» за лобіювання інтересів окремих суб'єктів господарювання впливає визначена кожним учасником ланцюга дохідність.

Приклад розкрадання коштів державного бюджету за надання фіктивних послуг з психологічної реабілітації учасників АТО

Державним органом з питань аудиту, виявлено схему розкрадання коштів державного бюджету на заходи з психологічної реабілітації учасників АТО з ймовірним подальшим збагаченням посадових осіб Державної

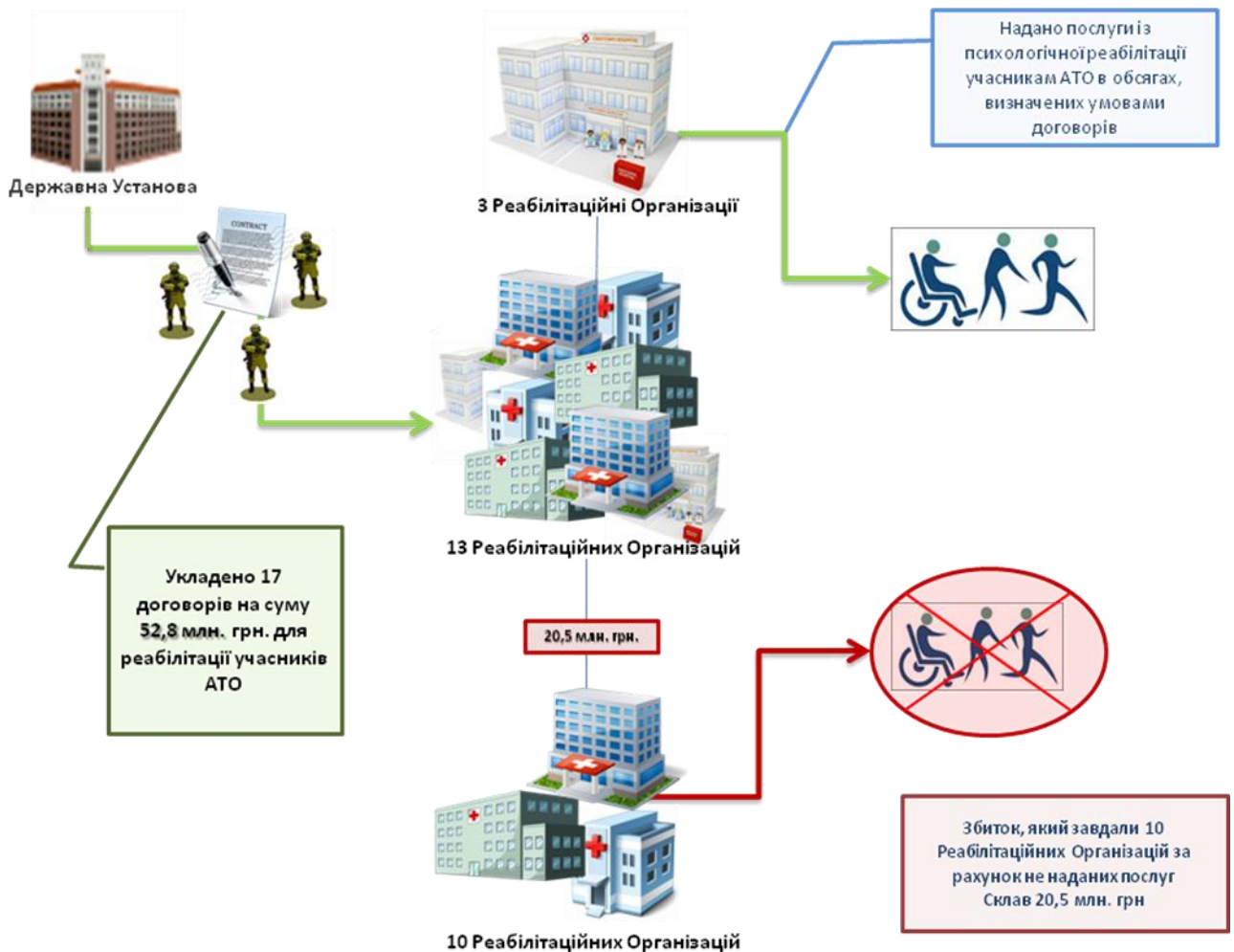
Установи, що призвело до втрат державного бюджету на суму 20,5 млн. гривень.

Так, Державна Установа уклала 17 договорів з 13 Реабілітаційними Організаціями на загальну суму 52,8 млн. гривень.

При цьому, із 13 Реабілітаційних Організацій лише 3 такі організації надавали послуги із психологічної реабілітації учасникам АТО в обсягах, визначених умовами договорів. В свою чергу, у решти 10 організацій були відсутні необхідні умови та фахівці для надання визначених у договорах об'ємів послуг.

Наразі, всі матеріали виявлених порушень та результати розслідування стосовно нецільового використання коштів державного бюджету на заходи з психологічної реабілітації та санаторно-курортного лікування учасників АТО передані до правоохоронних органів.

Правоохоронним органом здійснюється кримінальне провадження.

Приклад відмивання коштів посадовими особами підприємства оборонно-промислового комплексу

Правоохоронним органом викрито схему, пов'язану з незаконним збагаченням посадових осіб підприємства оборонно-промислового комплексу.

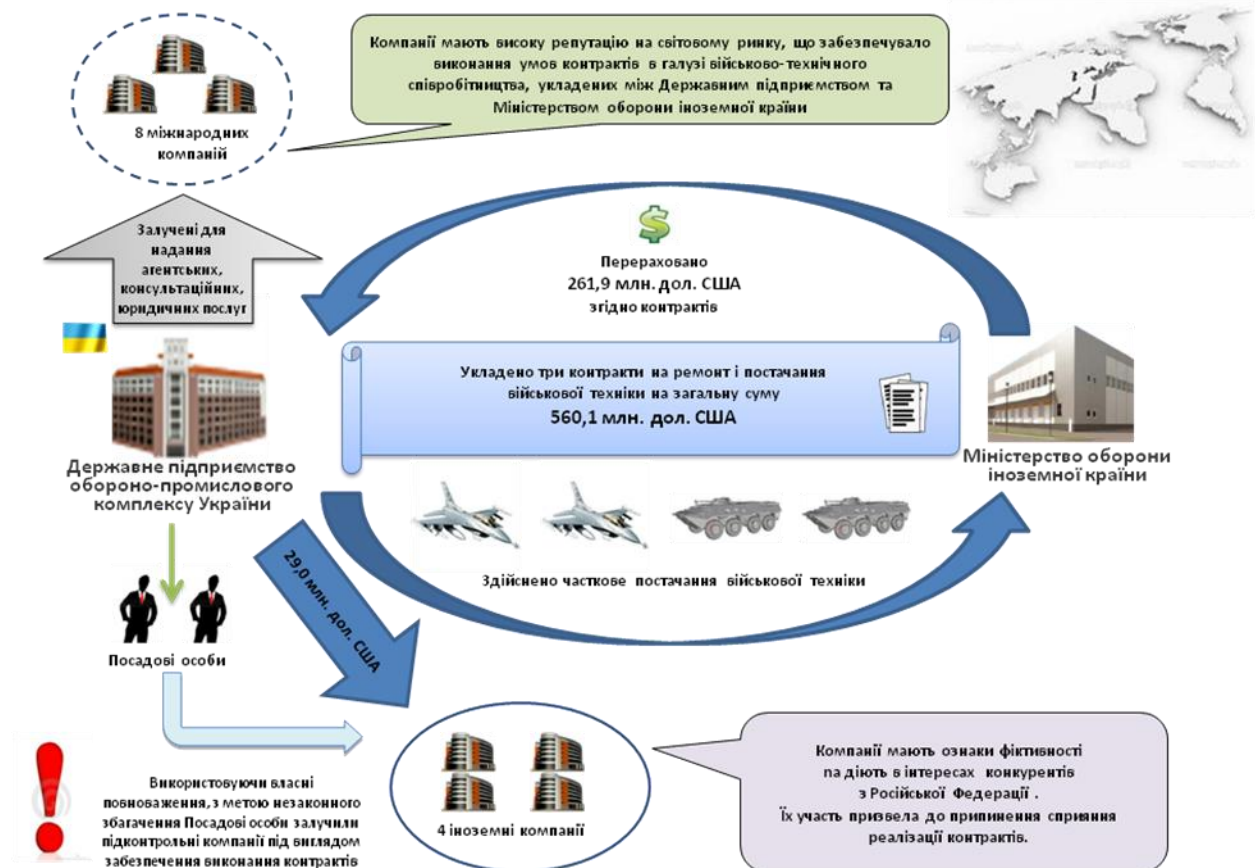
Між Державним підприємством, яке працює у військовій галузі, та Міністерством оборони іноземної країни було укладено три контракти на ремонт та постачання військової техніки на загальну суму 560,1 млн. доларів США.

За вказаними контрактами Державне підприємство отримало кошти в розмірі 261,9 млн. доларів США та на виконання умов контрактів виготовило та здійснило часткову поставку військової техніки на користь іноземної країни.

Державне підприємство залучило для надання агентських, консультаційних, юридичних та інших послуг міжнародні компанії.

Також, посадові особи Державного підприємства з метою привласнення коштів під виглядом забезпечення виконання підписаних контрактів залучили чотири підконтрольні їм іноземні компанії з ознаками фіктивності, на рахунки яких Державне підприємство перерахувало 29,0 млн. доларів США. При цьому, зазначені компанії не надавали будь-яких послуг та діяли в інтересах конкурентів Державного підприємства з Російської Федерації. Їх участь призвела до припинення реалізації контрактів.

Правоохоронним органом здійснюється кримінальне провадження.

Приклад розкрадання коштів державного підприємства

Правоохоронним органом викрито злочин, передбачений ч.5 ст.191 «Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем» Кримінального кодексу України, відносно посадової особи **ДП Ж** та директора комерційної структури, які шляхом укладання фіктивних договорів заволоділи державними коштами в розмірі понад **23,1 млн. грн.**, перерахованими у вигляді розрахунку за фактично непоставлені комплектуючі до військової техніки.

Приклад відмивання злочинних доходів з використанням компаній, підконтрольних посадовій особі державного підприємства

За результатами проведеного Держфінмоніторингом фінансового розслідування, виявлено схему із відмивання злочинних доходів посадовою особою державного підприємства за допомогою підконтрольних компаній.

Державним підприємством оборонного комплексу підписано агентську угоду з **Компанією-нерезидентом А** на поставку машин на митну територію України.

Компанія-нерезидент А зареєстрована на території Республіки Кіпр за адресою масової реєстрації, кінцевим бенефіціарним власником компанії є **Громадянка А**, яка отримує заробітну плату на **Державному підприємстві**.

Компанією-нерезидентом А відкрито рахунок в банківській установі Естонії, на який **Державним підприємством** було перераховано кошти на загальну суму еквівалентну **44,6 млн. грн.** (2,52 млн. дол. США та 0,02 млн. євро).

Фактичним постачальником машин на митну територію України загальною вартістю **0,84 млн. дол. США** було **Підприємство-експортер**, розташоване на території Республіки Білорусь, яке отримало від **Компанії-нерезидента А** лише **0,12 млн. дол. США** згідно інвойсу.

Більша частина коштів, отриманих **Компанією-нерезидентом А** від **Державного підприємства**, була в подальшому перерахована на рахунки 10 юридичних та 2 фізичних осіб.

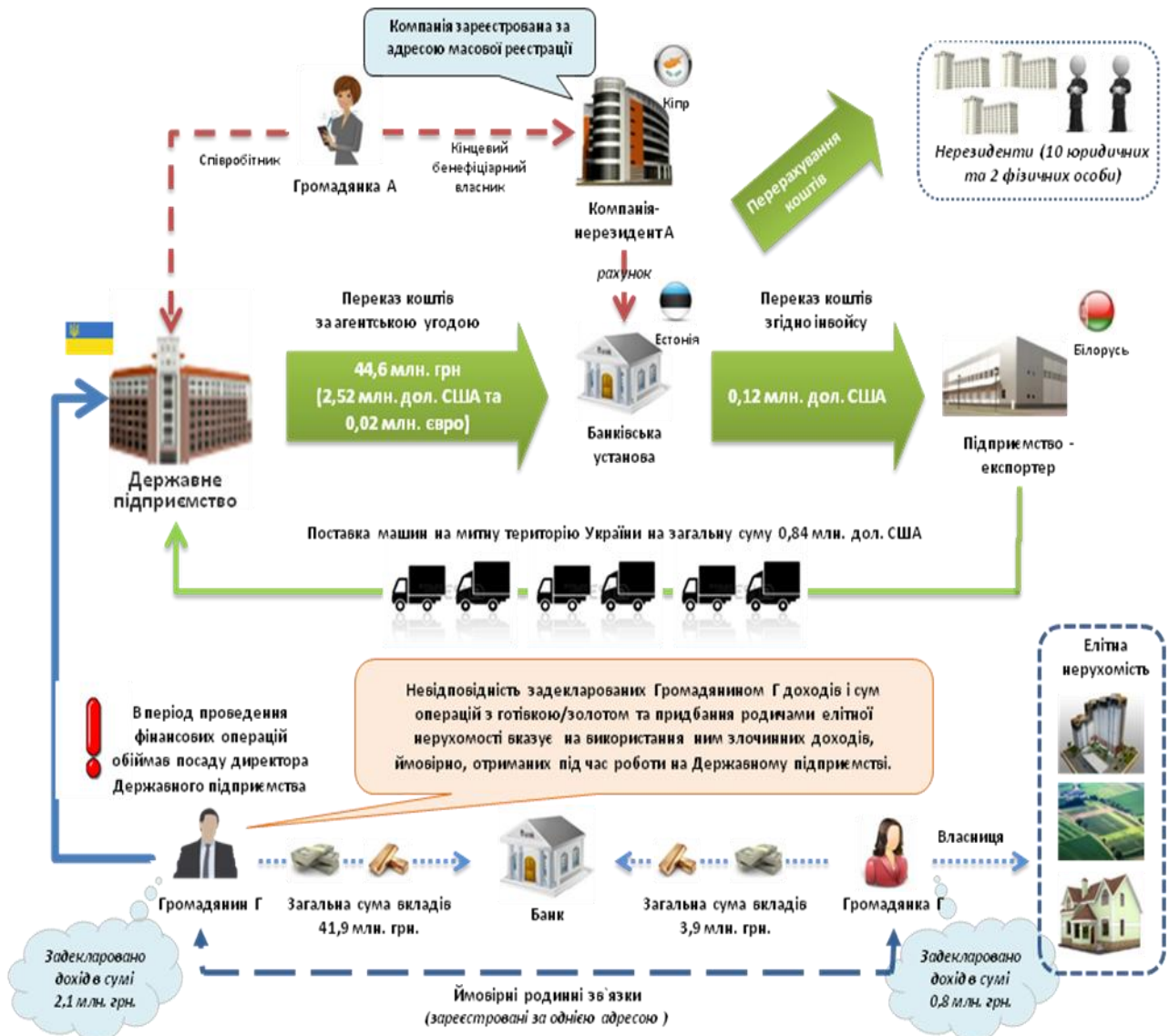
Реалізація вищезазначеної схеми проведення фінансових операцій здійснювалась у період, коли директором **Державного підприємства** був **Громадянин Г**.

Відносно **Громадянина Г** відомо, що він задекларував доходи в сумі **2,1 млн. грн.**, при цьому загальна сума внесених ним коштів на банківські рахунки (готівкою та банківськими металами/золотом) складає **41,9 млн. грн.** Також встановлено, що **Громадянин Г** зареєстрований за однією адресою з **Громадянкою Г** (ймовірні родинні зв'язки), яка задекларувала доходи в сумі **0,8 млн. грн.**, при цьому загальна сума внесених нею коштів на банківські рахунки (готівкою та банківськими металами/золотом) складає

3,9 млн. гривень. Крім того, **Громадянка Г** є власницею великої кількості елітної нерухомості в м. Київ.

Невідповідність задекларованих **Громадянином Г** доходів і сум операцій з готівкою/золотом та придбання родичами елітної нерухомості вказує на використання ним злочинних доходів, ймовірно, отриманих під час роботи на **Державному підприємстві**.

Правоохоронним органом здійснюється кримінальне провадження.

II. Відмивання доходів, отриманих від корупційних діянь в енергетичній сфері

Історія масової корупції в українському енергетичному секторі налічує не один десяток років. Відсутність ринкової конкуренції, прозорого регулювання та залежність від олігархів-монополістів робить енергетичну сферу економіки дуже вразливою для здійснення корупційних діянь.

В умовах відсутності реформ в енергетичному секторі цілий ряд посадових осіб в Україні роками отримували надприбутки, здійснюючи контроль над діяльністю енергетичних монополій, та на сьогоднішній день продовжують маніпулювати політикою в енергетичній галузі, маючи представництво в Верховній Раді. Сектори видобутку газу і вугілля, виробництва та постачання електричної, теплової енергії продовжують відображати інтереси корпорацій; діяльність регуляторних органів не має належного законодавчого забезпечення для визнання їх незалежними від впливу політичних чинників.

Крім того, корумпований український енергетичний державний сектор протягом тривалого часу активно використовувався Російською Федерацією для шантажу та зміцнення власного впливу на Україну.

Найбільш непрозорими сферами на енергетичному ринку України, які використовуються у корупційних схемах, є державні закупівлі і трансферне ціноутворення. Крім того, джерелом отримання незаконних доходів в області української енергетики є поширені схеми комерційного та некомерційного використання енергоносіїв, які побудовані на різниці між ціною імпортованих енергоносіїв та пільговими цінами для населення.

Приклад відмивання коштів державного підприємства, привласнених за участі компанії, підконтрольній народному депутату України

За результатами проведеного фінансового розслідування, Держфінмоніторингом встановлені факти розкрадання державних коштів за участі компанії-нерезидента, яка підконтрольна народному депутату України.

Так, між Державним Підприємством та Компанією-нерезидентом А (Австрія), укладено контракт та ряд додаткових угод про продаж Державному Підприємству декілька тисяч тон сировини протягом 4-х років. В свою чергу, Австрійська компанія-нерезидент А підконтрольна народному депутату України. Компанія-нерезидент А не являлась виробником сировини та не мала засобів для її перевезення, тобто виступала лише посередником. На виконання зазначеного контракту Державне Підприємство перерахувало 75 млн. дол. США на користь Компанії - нерезидента А.

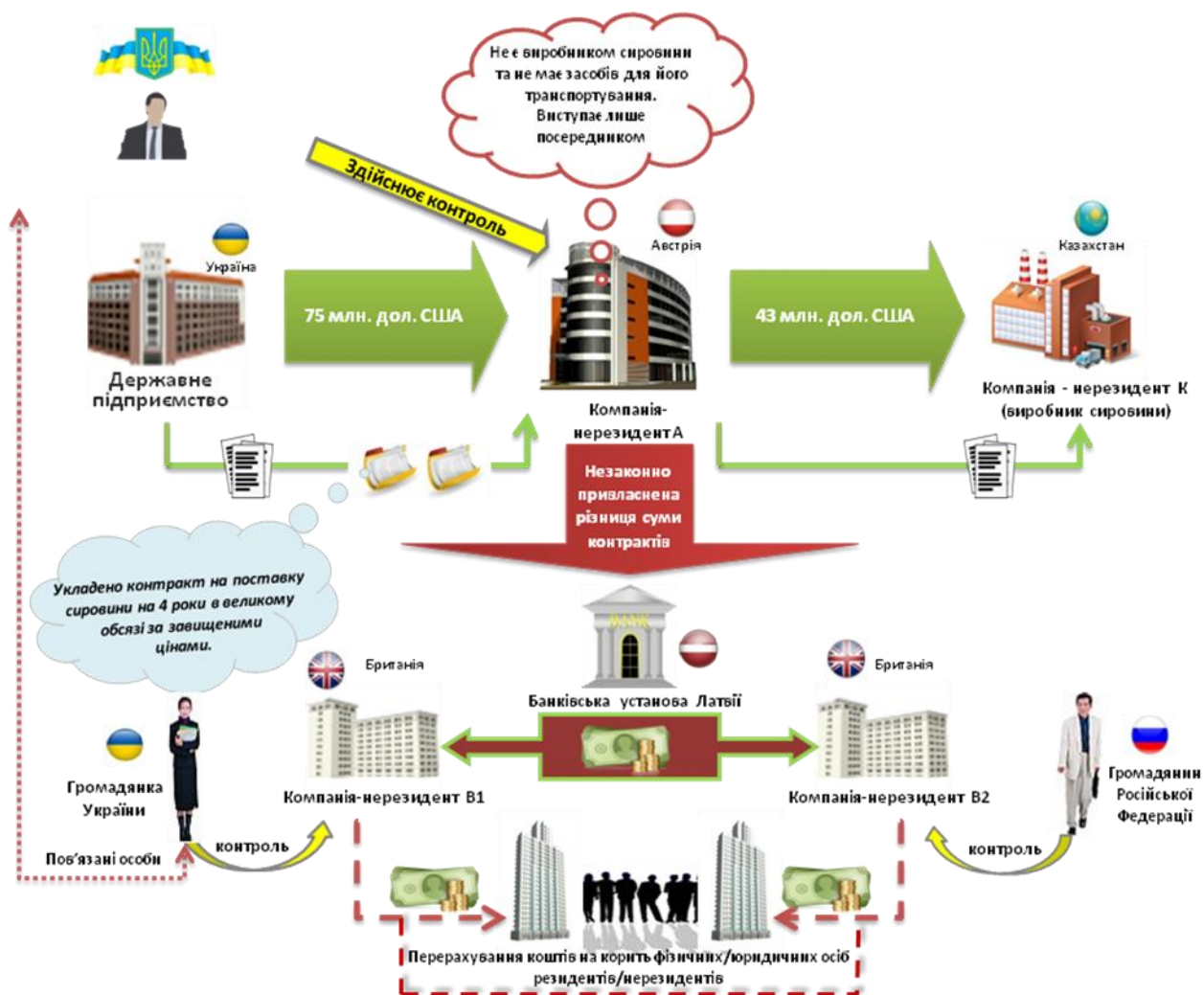
В подальшому, Компанія-нерезидент А уклала договір з дійсним виробником та постачальником сировини – Компанією - нерезидентом К (Казахстан). Проте, ціна сировини в даному договорі була значно нижчою ніж

в контракті та угодах між **Компанією - нерезидентом А** та **Державним Підприємством**, а обсяги поставки сировини в рази меншими.

Частина отриманих коштів від **Державного Підприємства**, в сумі **43 млн. дол. США** було перераховано **Компанією-нерезидентом А** на користь казахстанської **Компанії - нерезидента К**, інша частина – на латвійські рахунки двох **Компаній-нерезидентів В1 та В2** (Великобританія), які були підконтрольні громадянам Російської Федерації та України. Також, в результаті подальших розслідувань, було виявлено, що **Громадянка України**, якій була підконтрольна **Компанія-нерезидент В1** та **народний депутат України** – є **пов'язаними особами**. Таким чином, **Компанія-нерезидент А** привласнила кошти, за рахунок різниці вартості контрактів.

Далі, з латвійських рахунків британських **Компаній-нерезидентів В1 та В2** кошти були перераховані на користь ряду **фізичних та юридичних осіб, як резидентів, так і нерезидентів України**.

Правоохоронним органом здійснюється кримінальне провадження.

Приклад відмивання коштів, одержаних національним публічним діячем України у вигляді хабара

За результатами розслідування, проведеного Держфінмоніторингом спільно з правоохоронним органом, виявлено схему відмивання коштів, одержаних національним публічним діячем України у вигляді хабара.

Між двома **Компаніями-нерезидентами А та В** укладено договір про співпрацю, згідно якого **Компанія-нерезидент А** зобов'язується за винагороду сприяти **Компанії-нерезиденту В** у продажу обладнання на території України.

Бенефіціарним власником **Компанії-нерезидента А** є **Громадянин А**, який на той час обіймав посаду народного депутата України.

Державним підприємством України у галузі енергетики за бюджетні кошти було придбано обладнання у **Компанії-нерезидента В**.

Компанія-нерезидент А отримала кошти в сумі **2,8 млн. євро**, які перераховані за договором співпраці про просування товарів на ринку України. **Компанією-нерезидентом А** перераховано кошти в сумі **0,8 млн. дол. США** на користь **Компанії-нерезидента С**.

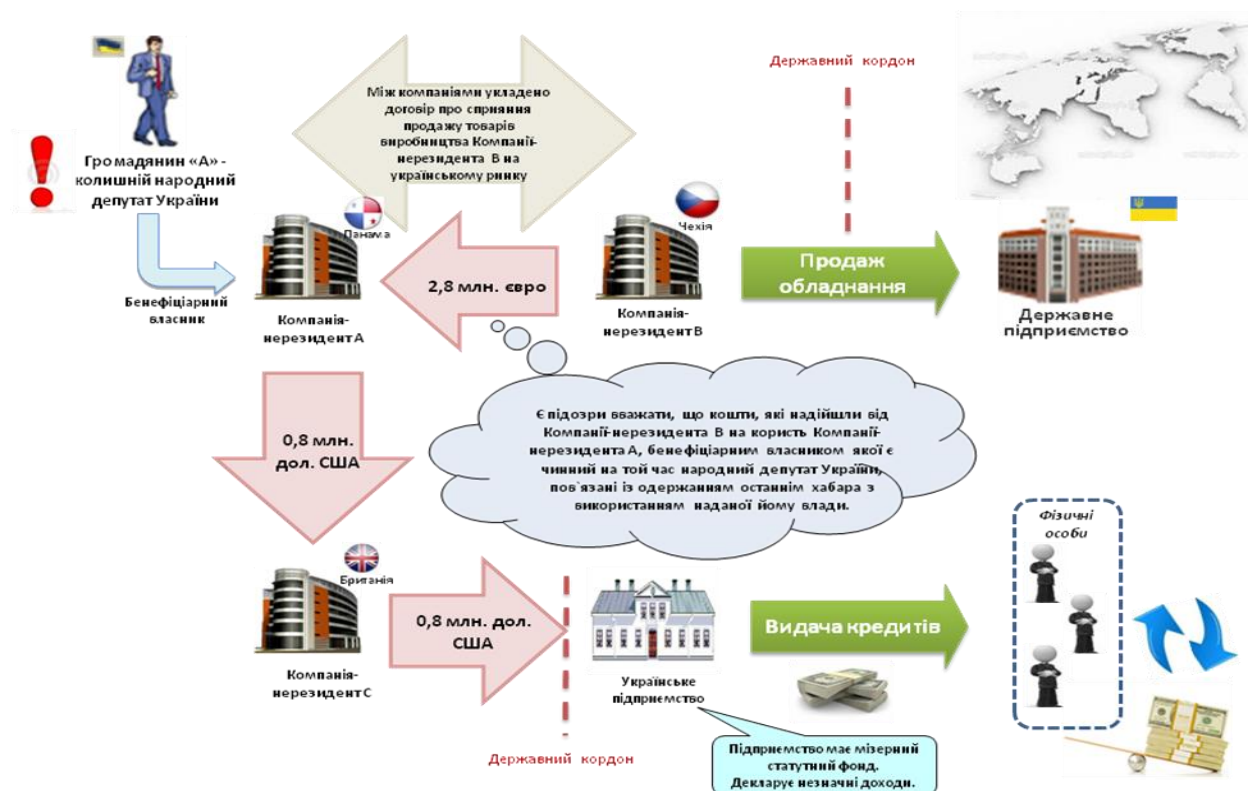
Зазначені кошти разом **Компанія-нерезидент С** того ж дня перерахувала на користь **Українського підприємства**.

При цьому, підприємство має мізерний статутний фонд, декларує незначні доходи.

В подальшому, зазначені кошти було переведено в готівку шляхом надання кредитів фізичним особам.

Таким чином, є підозри, що кошти, які надійшли від **Компанії-нерезидента В** на користь **Компанії-нерезидента А**, бенефіціарним власником якої є народний депутат України, пов'язані із одержанням останнім хабара.

Правоохоронним органом здійснюється кримінальне провадження.

III. Відмивання доходів, отриманих від корупційних діянь у сфері видобування корисних копалин

В Україні простежується масштабна корупція у галузі видобутку природних ресурсів та копалин, таких як вугілля, деревина, бурштин, пісок та чорнозем. Даний перелік не є вичерпним та залежить від конкретного регіону країни, природних ресурсів.

Під час видобутку корисних копалин створюються різноманітні схеми, які надають можливість привласнювати видобуті корисні копалини, занижувати податкові зобов'язання з податку на додану вартість, податку на прибуток а також плати за користування надрами.

Задоволення потреб України в мінеральній сировині та енергоносіях за рахунок імпорту, та підвищення цін на ці види продукції зумовили кримінальну активність ринку мінеральних та паливно-енергетичних ресурсів.

Сумнівні доходи, одержані від продажу корисних копалин, нерідко призводять до зниження політичної відповідальності, не забезпечують економічного зростання, добробуту населення, необхідного для створення передумови для існування відповідального громадського суспільства і можуть відкривати можливості для процвітання корупції.

Рівень доходів від продажу корисних копалин зазвичай у багато разів перевищує доходи, одержані у будь-якому іншому секторі економіки.

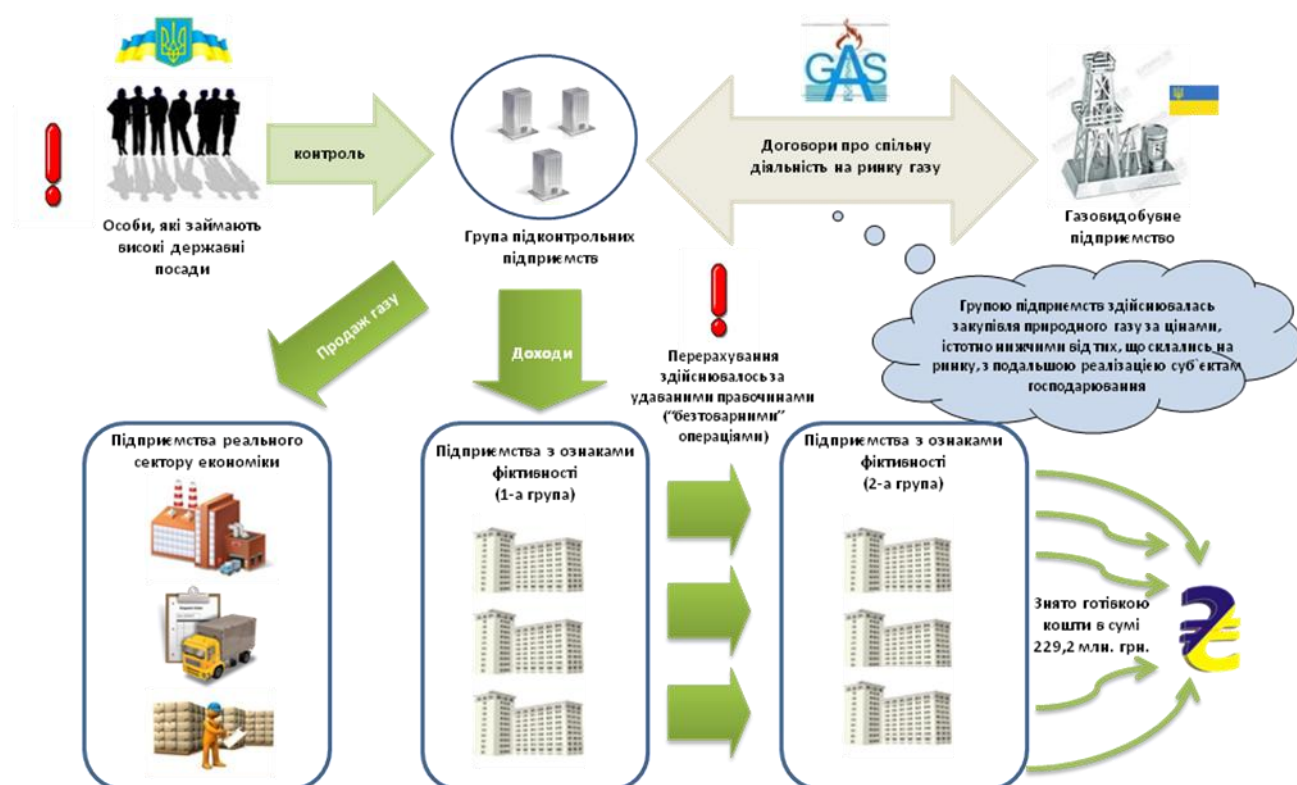
Приклад відмивання доходів, отриманих особами, які займають високі державні посади, у вигляді неправомірної вигоди

За результатами проведеного Держфінмоніторингом фінансового розслідування, виявлено схему, яка свідчить про відмивання доходів, отримання високо посадовцями у вигляді неправомірної вигоди.

Встановлено, що групою осіб, які займають високі державні посади, створено злочинну організацію з метою особистого збагачення. Зазначені особи, використовуючи надану владу та службове становище, організували реалізацію природного газу, видобутого **Підконтрольними підприємствами** за договорами про спільну діяльність з **Газовидобувним підприємством**, яке має державну власність, за цінами, істотно нижчими від тих, що склались на ринку природного газу.

В подальшому, видобутий газ реалізовувався підприємством реального сектору економіки за ринковою вартістю. Одержаний дохід у вигляді різниці грошових коштів від купівлі газу за заниженими цінами та подальшого продажу газу за ринковими цінами перераховувався **Підконтрольними підприємствами** транзитом через ряд рахунків **першої групи підприємств** з ознаками фіктивності на рахунки **другої групи підприємств**, які також мають ознаки фіктивності. З рахунків останньої групи, частково, кошти були зняті готівкою на загальну суму **229,2 млн. гривень**.

Правоохоронним органом здійснюється кримінальне провадження.

Приклад отримання надприбутків компанією, підконтрольною національному публічному діячу України

За результатами проведеного Держфінмоніторингом фінансового розслідування, виявлено схему, спрямовану на отримання надприбутків компанією, підконтрольною національному публічному діячу України.

На рахунок **Державного підприємства** зараховано кошти від двох **Компаній-нерезидентів А та В** у сумі **42,0 млн. дол. США та 9,4 млн. дол. США** відповідно. Зазначені перекази здійснено відповідно до зовнішньоекономічних контрактів, що стосуються купівлі продукції **Державного підприємства**. При цьому ціна продукції, встановлена контрактами, є істотно нижчою за ринкову.

Крім того, згідно контрактів одержувачами продукції є підприємства, розташовані в різних країнах світу. Таким чином, **Компанії-нерезиденти А та В** виступають лише посередниками, які управляють фінансовими потоками.

Встановлено, що до організації зазначеної схеми має відношення **Громадянин М**, який є народним депутатом України.

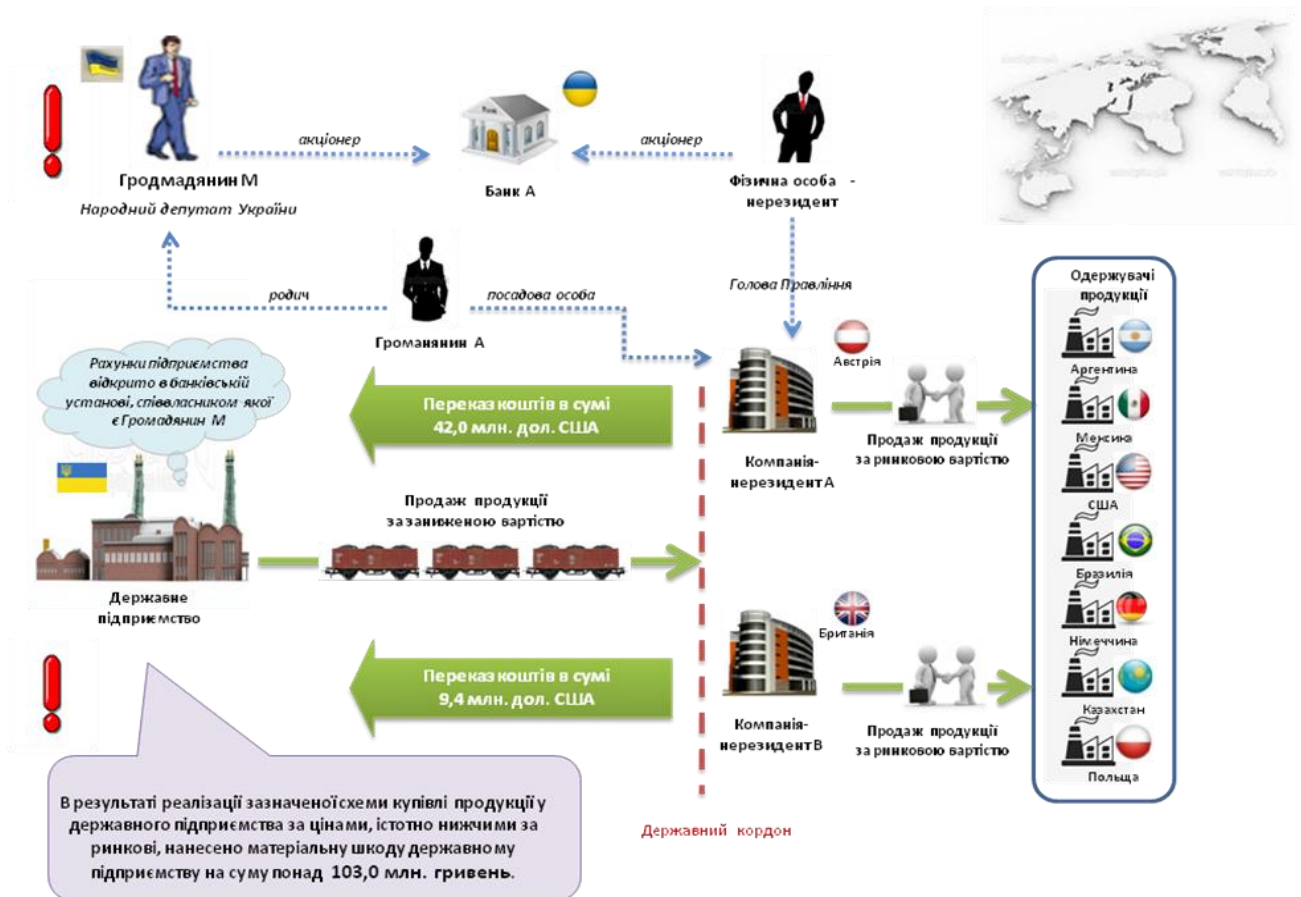
Громадянин М пов'язаний із **Компанією-нерезидентом А** через свого родича – **Громадянина А**, який є посадовою особою **Компанії-нерезидента А**. Також, Головою правління **Компанії-нерезидента А** є **Фізична особа – нерезидент**, яка разом з **Громадянином М** є акціонерами **Банку А**.

Відомо, що рахунки **Державного підприємства** відкрито в **Банку А**, співвласниками якої є **Громадянин М та Фізична особа – нерезидент**.

Зазначене вказує на причетність національного публічного діяча до створення корупційної схеми, пов'язаної із нанесенням збитків державному підприємству за рахунок поставки продукції нижче її ринкової вартості підконтрольному підприємству з подальшою реалізацією зазначеної продукції за ринковими цінами.

В результаті реалізації зазначеної схеми державному підприємству нанесено матеріальну шкоду на суму понад **103,0 млн. гривень**.

Правоохоронним органом здійснюється кримінальне провадження.

Приклад відмивання коштів отриманих в наслідок хабаря за оформлення дозвільних документів

Правоохоронним органом здійснено розслідування, в ході якого викрито корупційну діяльність групи високопосадовців на чолі з першим заступником губернатора області, які отримали кошти у сумі **80,0 тис. дол. США** за сприяння суб'єкту господарювання в оформленні дозвільних документів на видобуток корисних копалин.

У результаті проведених обшуків у таких посадовців виявлено та вилучено понад **315 тис. доларів США**, ювелірні прикраси, ікони, золоті злитки, колекційні монети, антикваріат, холодну зброю, військові нагрудні відзнаки гітлерівської Німеччини часів Другої світової війни, стародавні книги; вогнепальну зброю з набоями; офіційні документи щодо банківських депозитів на суму кілька мільйонів гривень, а також «чорну» бухгалтерію щодо тіньових обороток.

Правоохоронним органом здійснюється кримінальне провадження.

IV. Відмивання доходів, отриманих від корупційних діянь у сфері охорони здоров'я

Корупція пронизує всі сфери життєдіяльності суспільства, в тому числі і галузь охорони здоров'я.

Щороку держава витрачає великі кошти на утримання медичних закладів, придбання обладнання та ліків, що в свою чергу «спонукає» недобросовісних державних службовців та керівників державних установ до участі у «розподілі» державних коштів.

Непоодинокими є випадки, коли переможцем багатомільйонного тендеру на реконструкцію чи капільний ремонт закладу охорони здоров'я стає організація, яка не займається будівництвом та ремонтними роботами, не має жодних виробничих потужностей та найманих працівників. В той же час, на рахунки зазначеної компанії надходять бюджетні кошти, частина з яких привласнюється, а решта, відповідно до договору субпідряду, перераховується діючим компаніям, які безпосередньо займаються будівельними чи ремонтними роботами. Частина коштів, яка залишилась у переможця тендеру використовується як «винагорода» особам, які «допомогли» отримати бюджетне замовлення.

Значна частина корупційних потоків, концентрується у фармацевтичній галузі, так як поширеним явищем є різноманітні незаконні оборудки в цій сфері (фальсифікація, підробка документів).

Приклад відмивання коштів, отриманих посадовими особами в якості неправомірної вигоди

За результатами проведеного Держфінмоніторингом фінансового розслідування, виявлено схему відмивання коштів, отриманих посадовими особами в якості неправомірної.

*За результатами перемоги у конкурсних торгах Міністерства охорони здоров'я України підписано контракт з **Підприємством Б** на поставку лікарських засобів і виробів медичного призначення та в подальшому перераховано на рахунок **Підприємства Б** кошти в сумі **291,5 млн. гривень**.*

При цьому, протягом часу, зазначеному в контракті, фактичної поставки лікарських засобів не відбулось.

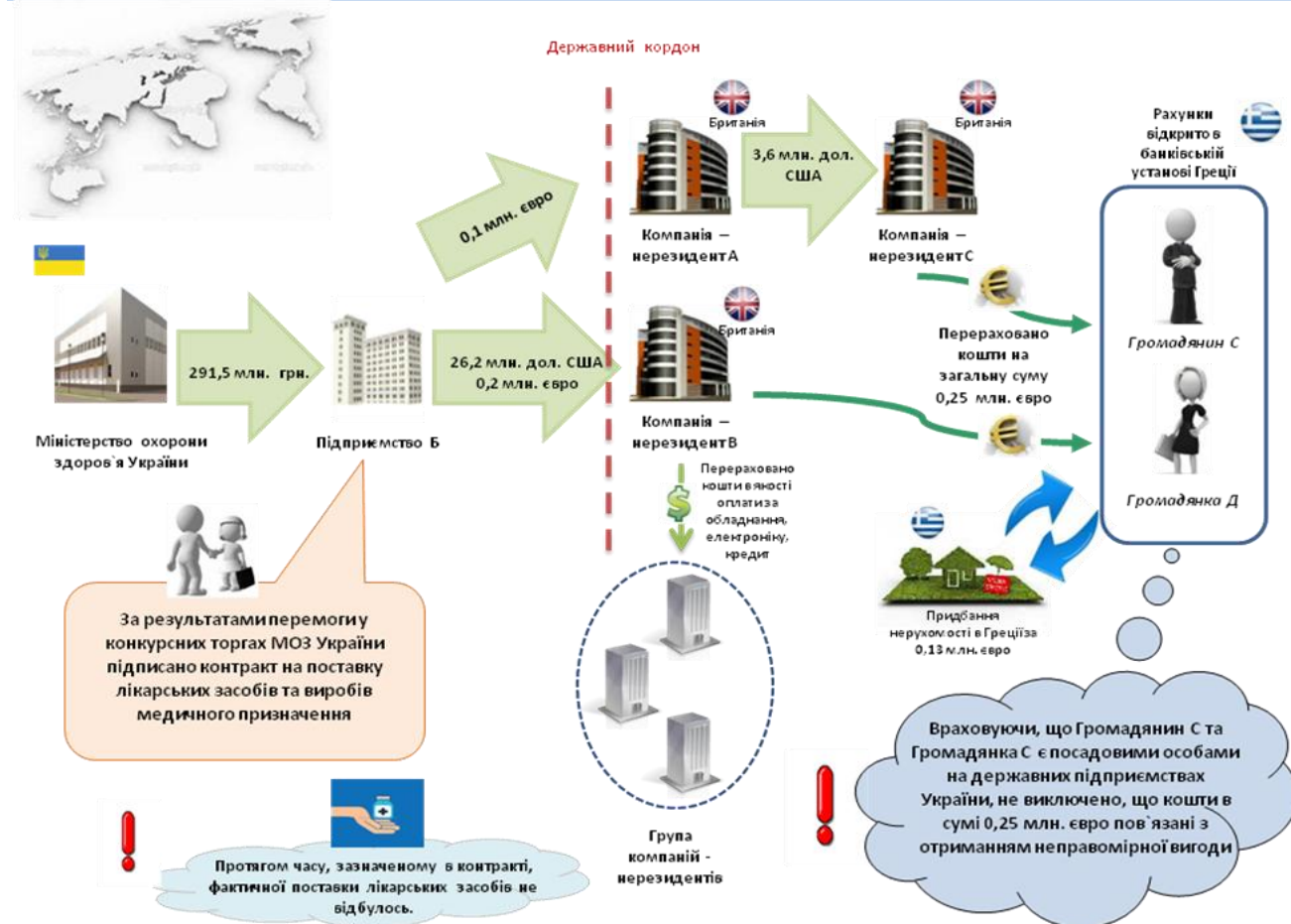
*Отримані кошти було конвертовано та перераховано на користь **Компанії-нерезидента А** в сумі **26,2 млн. дол. США** та **0,24 млн. євро** та на користь **Компанії-нерезидента В** у сумі **0,1 млн. євро**.*

*В подальшому, **Компанією-нерезидентом А** були перераховані кошти групі компаній-нерезидентів в якості оплати за будівельне та електричне обладнання, електроніку, кредит, в тому числі на рахунок **Компанії-нерезидента С** на загальну суму **3,6 млн. дол. США**.*

За інформацією підрозділу фінансової розвідки іноземної країни, від **Компаній-нерезидентів В та С** на рахунки громадян України – **Громадянина С та Громадянки Д**, відкриті у банківській установі Греції, було перераховано кошти на загальну суму **0,25 млн. євро**. В подальшому частина отриманих коштів в сумі **0,13 млн. євро** була спрямована зазначеними особами на придбання нерухомості на території Греції.

Враховуючи, що **Громадянин С та Громадянка Д** є посадовими особами на державному підприємстві України, не виключено, що кошти в сумі **0,25 млн. євро** пов'язані з отриманням неправомірної вигоди.

Правоохоронним органом здійснюється кримінальне провадження.

V. Відмивання доходів, отриманих від корупційних діянь у сфері проектування, будівництва та експлуатації інфраструктурних проектів

Значні державні видатки на інфраструктурні проекти (розвиток залізничного, повітряного, морського, автодорожного та міського транспорту, будівництво доріг) сприяють корупції у цій сфері.

Даний сектор видатків має власні особливості, які включає значні масштаби робіт, необхідність в організації складних схем поставок, участь значної кількості юридичних осіб, що в цілому створює додаткову мотивацію для корупції та надає можливості за масштабними процесами приховувати корупційні потоки.

Приклад привласнення державних коштів, які були надані у якості кредиту під гарантії Уряду України, та їх легалізації

За результатами проведеного Держфінмоніторингом фінансового розслідування, виявлено схему привласнення державних коштів, які були надані у якості кредиту під гарантії Уряду України, з їх подальшою легалізацією.

На виконання робіт з будівництва залізничного пасажирського сполучення укладено кредитний договір між **Державним підприємством та Компанією-нерезидентом**.

На виконання умов кредитного договору, на рахунок **Державного підприємства** надійшло **14,89 млн. дол. США** (еквівалент 119,04 млн. грн.). В подальшому отримані кошти двома частинами було перераховано на мультивалютний рахунок **Державного підприємства**, відкритий в **Банківській установі М**.

В подальшому кредитні кошти були використані не по цільовому призначенню. Частина коштів була перерахована через певний проміжок часу на депозитний рахунок, який відкрито в **Банківській установі М**, з подальшим поверненням розміщених коштів та процентів на поточний рахунок, відкритий в **Банківській установі М**. Іншу частину отриманих кредитних коштів перераховано на поточний рахунок у **Банківській установі М**.

Таким чином, після конвертації валюти, на поточному рахунку **Державного підприємства**, відкритому в **Банківській установі М**, було закумульовано **165,78 млн. гривень**.

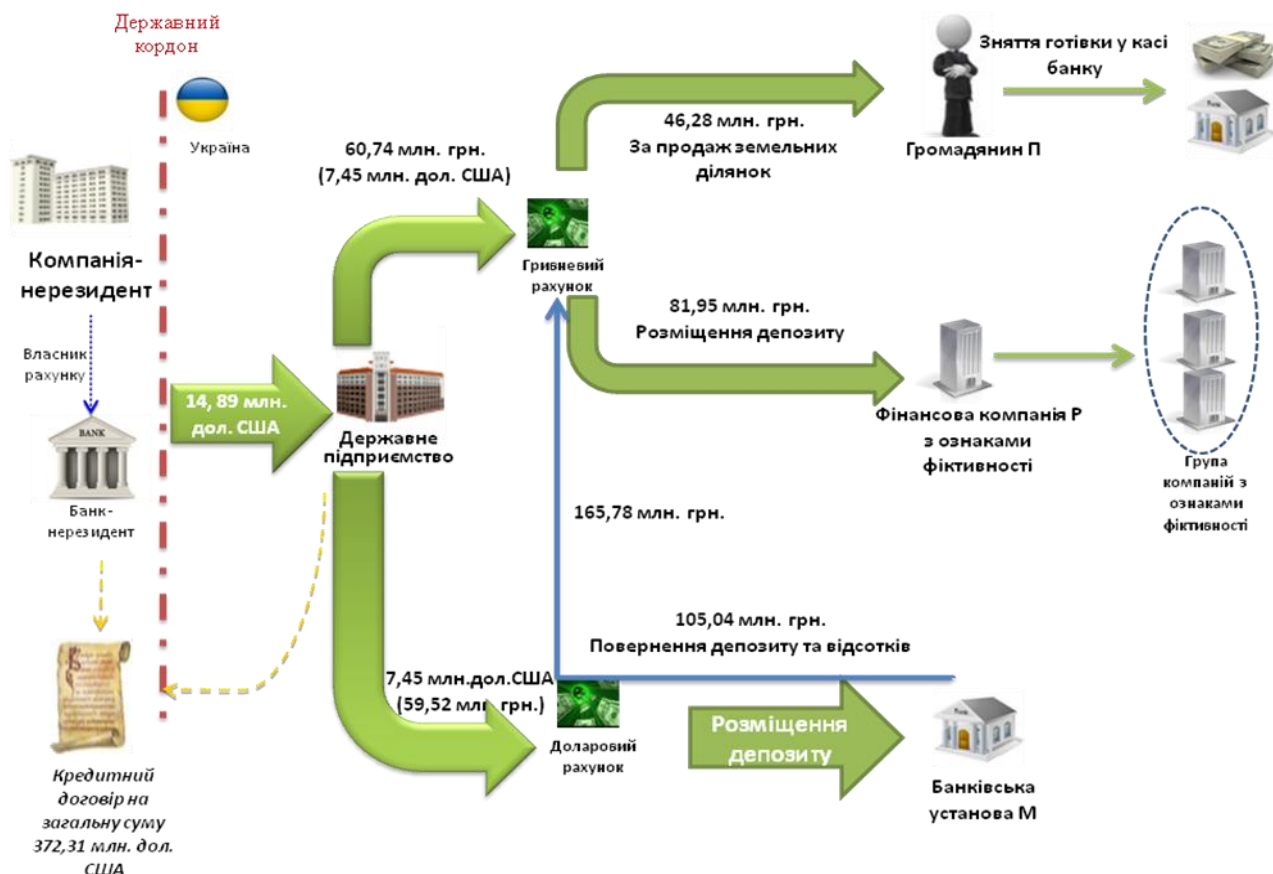
В ході розслідування встановлено, що в подальшому частину коштів в сумі **81,95 млн. грн.** розміщено на депозитному рахунку **Фінансової компанії Р**, якою в свою чергу, перераховано їх на користь ряду юридичних осіб. **Фінансова компанія Р** та юридичні особи, на користь яких в подальшому були перераховані кошти, мають ознаки фіктивності.

Частина коштів у сумі **46,28 млн. грн.** була перерахована на рахунок фізичної особи **Громадянина П**, як оплата за придбання земельних ділянок, на території яких повинно було проходити будівництво залізничного пасажирського сполучення, за значно завищеною ціною. В подальшому отримані кошти **Громадянином П** в повному обсязі були зняті готівкою.

Таким чином, з урахуванням того, що будівництво ділянки залізничного пасажирського сполучення не здійснено, зазначене може вказувати на створення корупційної схеми, пов'язаної із привласненням коштів **Державного підприємства** та їх подальшою легалізацією.

Кредит Державним підприємством не повернуто Компанії-нерезиденту.

Правоохоронним органом здійснюється кримінальне провадження.

Приклад привласнення коштів державних підприємств та їх подальшої легалізації

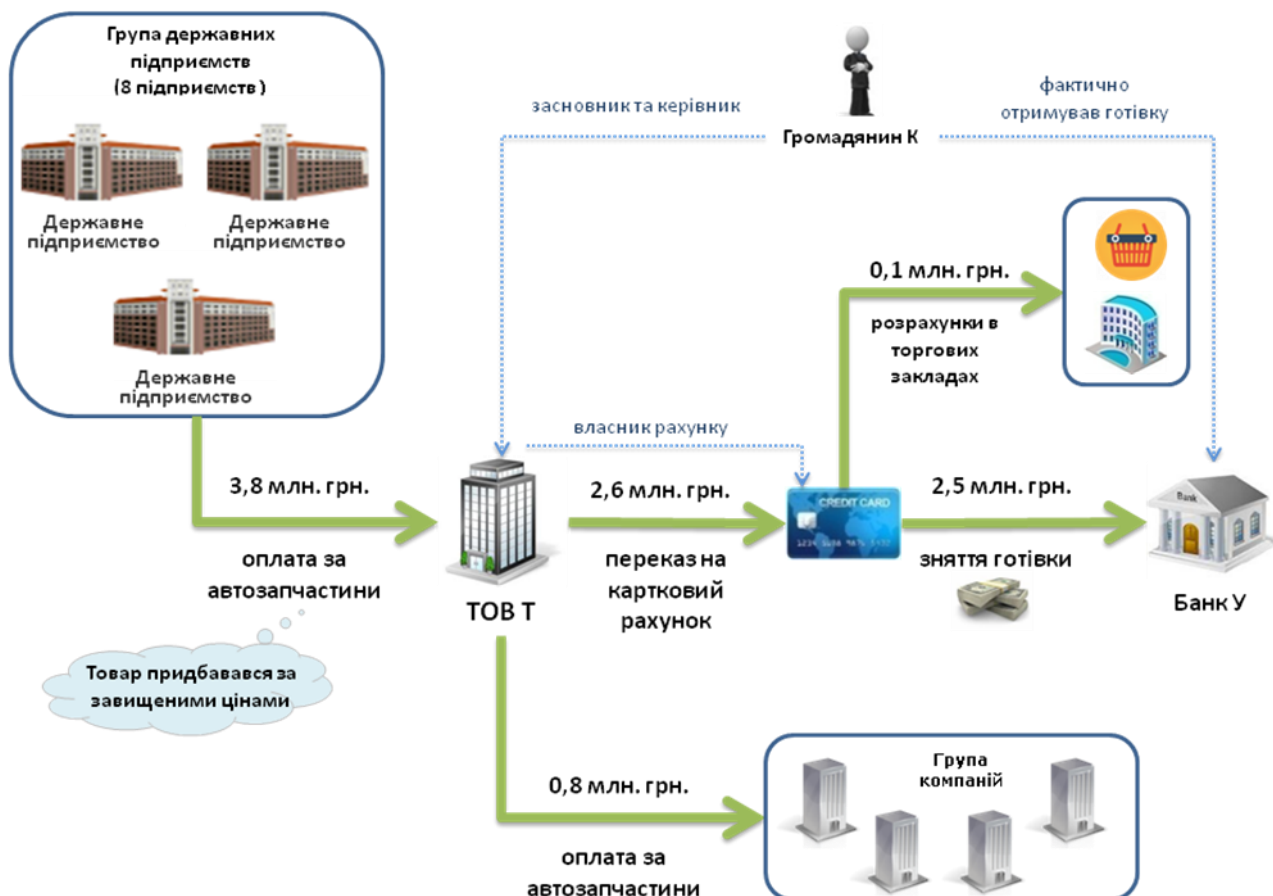
В результаті проведеного фінансового розслідування Держфінмоніторингом виявлено схему, за якою на рахунок **ТОВ Т**, відкритий у **Банку У**, перераховано кошти як оплата за автозапчастини 8 державними підприємствами. Загальна сума перерахованих коштів склала **3,8 млн. гривень**. За результатами аналізу цін встановлено, що вартість автозапчастин є завищеною.

ТОВ Т кошти в сумі **2,6 млн. грн.** були перераховані на корпоративний картковий рахунок. В подальшому **2,5 млн. грн.** були зняті з карткового рахунку готівкою засновником та керівником **ТОВ Т** - громадянином **К**. Крім того, частина коштів в сумі **0,1 млн. грн.** була спрямована ним для розрахунків у торгових закладах та готелях.

При цьому на придбання саме автозапчастин було перераховано постачальникам лише **0,8 млн. грн.**

ТОВ Т зареєстровано за 20 днів до дати оголошення про проведення процедури закупівель державними підприємствами.

За даними фактами правоохоронним органом здійснюється розслідування.

Приклад відмивання коштів, отриманих від державного підприємства

За результатами проведеного фінансового розслідування Держфінмоніторингом виявлено схему незаконного заволодіння грошовими коштами державного підприємства шляхом штучного завищення постачальником вартості продукції.

Посадовими особами **Державного підприємства** за попередньою змовою з представниками **ТОВ І** створено штучні умови для виграну тендеру з закупівлі продукції у **ТОВ І**, яке підконтрольне **Громадянину Ц**, за цінами, що значно перевищують середні ринкові ціни на аналогічну продукцію. Попередньо очікувана вартість закупівлі продукції державним підприємством була визначена на рівні **39,5 млн. гривень**.

Заявки на постачання продукції були подані трьома підприємствами – **ПП А, ТОВ Б та ТОВ І**. При цьому, лише **ПП А** є реальним учасником ринку та запропонувало найнижчу ціну – **47,4 млн. гривень**.

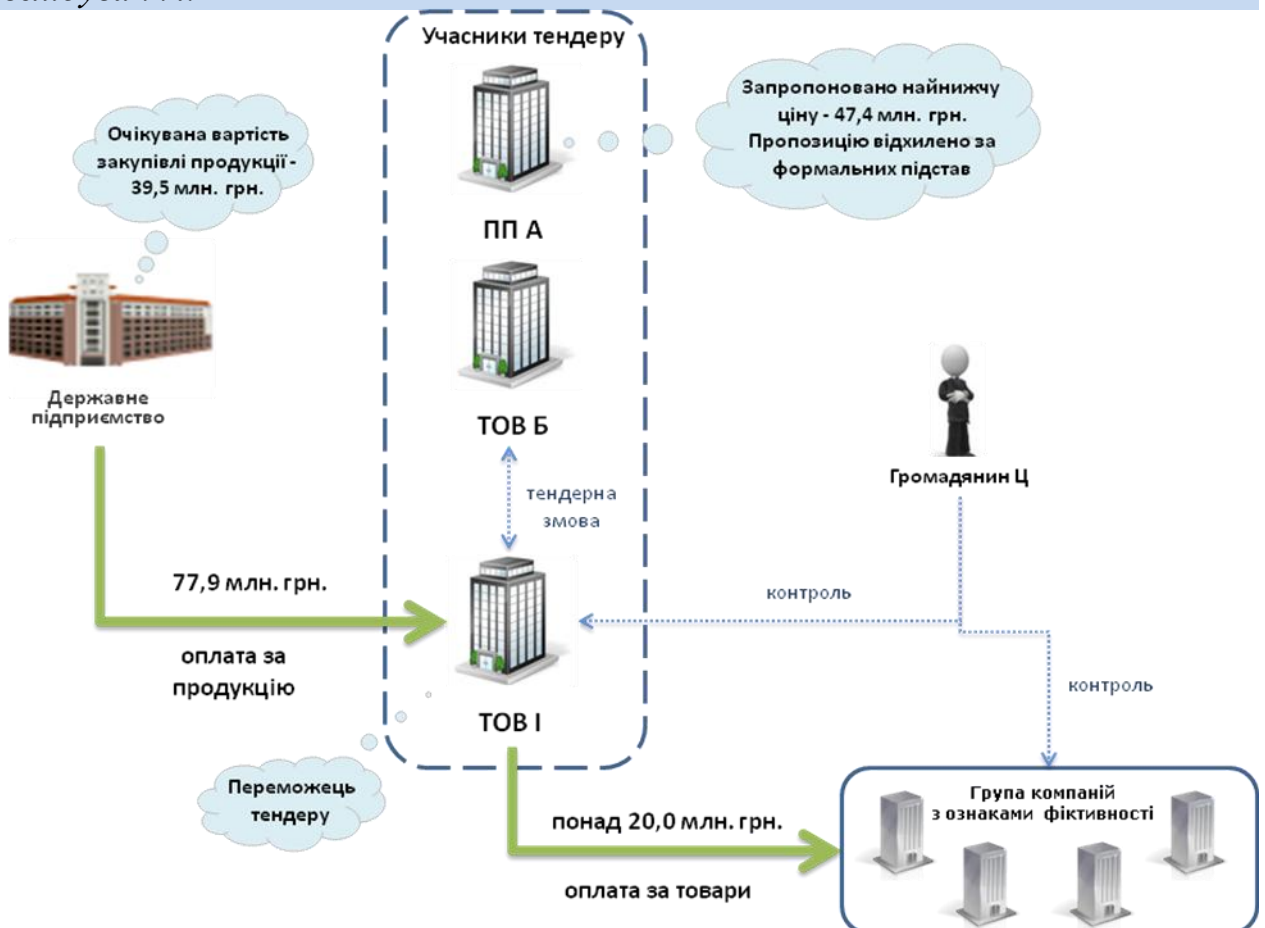
Однак зазначена пропозиція була відхилена тендерним комітетом за формальних підстав.

Двома іншими учасниками (**ТОВ І та ТОВ Б**), які перебували у тендерній змові, було запропоновано вартість постачання продукції **77,9 млн. грн. та 82,5 млн. грн.** відповідно. В результаті переможцем процедури відкритої закупівлі продукції стало **ТОВ І** з пропозицією **77,9 млн. гривень**.

Проведеними експертизами встановлено, що вартість поставленої **ТОВ І** продукції завищено більш ніж на **20,0 млн. гривень**.

Отримані кошти були перераховані директором **ТОВ І** на користь групи підприємств з ознаками фіктивності, пов'язаних з **Громадянином Ц**.

За даними фактами правоохоронним органом здійснюється розслідування.

VI. Відмивання доходів, отриманих від корупційних діянь у сфері державного управління

Корупція в сфері державного управління, де поки залишаються сприятливі умови для її появи, зростання та поширення, ставить під серйозну загрозу ефективність державного управління в цілому, підриває рівень довіри суспільства і міжнародних партнерів до держави, і, у її найгіршому прояві, загрожує механізмам демократичного управління та навіть самим фундаментальним принципам існування держави у сучасному світі.

Корупція в сфері державного управління може використовуватись і фактично вже використовується на макро рівні для лобіювання інтересів олігархічних кланів, організованих кримінальних угруповань як інструмент збільшення кількості активів чи створення умов для їх перерозподілу.

За умови відсутності прозорості і підзвітності населенню та громадському суспільству органів державного управління, можна легко

створити умови для поширення корупції, і таким чином підтримувати функціонування корумпованих можновладців та пов'язаних з ними бізнесових структур, інших посередників, аудиторів, бухгалтерів, юристів, заангажованих журналістів та нечесних засобів масової інформації.

Найбільш поширеним проявом корупції у сфері державного управління є протекціонізм – висування працівників за ознаками родинності, земляцтва, особистої відданості та приятельських стосунків.

Приклад підозр використання коштів, отриманих внаслідок корупційних діянь

За результатами проведеного Держфінмоніторингом фінансового розслідування, виявлено підозри щодо відмивання коштів внаслідок корупційних злочинів представником правоохоронних органів.

*За 2003 – 2015 роки **Посадовою особою** правоохоронного органу та його близькими особами отримано незначні суми доходів. В той же час, близькі особи даної посадової особи неодноразово розміщували значні суми готівкових коштів на власних депозитних рахунках на короткостроковий період з подальшим зняттям їх готівкою.*

Також, його близькими особами придбано у власність автомобілі, елітні квартири, нежитлові приміщення та земельні ділянки.

Суми фінансових операцій здійснених близькими особами не відповідають офіційно задекларованим доходам.

Існують підозри, що фінансові операції здійснені близькими особами можуть бути пов'язані з використанням коштів, отриманих незаконним шляхом посадовою особою правоохоронного органу.

Правоохоронним органом здійснюється кримінальне провадження.

Приклад відмивання коштів національним публічним діячем

За результатами проведеного Держфінмоніторингом фінансового розслідування, виявлено схему відмивання коштів національним публічним діячем.

Громадянином К була профінансована купівля нерухомості у м. Лондон (Великобританія) вартістю **825,0 тис. фунтів стерлінгів**. При цьому учасниками купівлі нерухомості була використана незвичайна комерційна транзакція та складний шлях придбання власності, що може свідчити про можливе відмивання злочинних доходів.

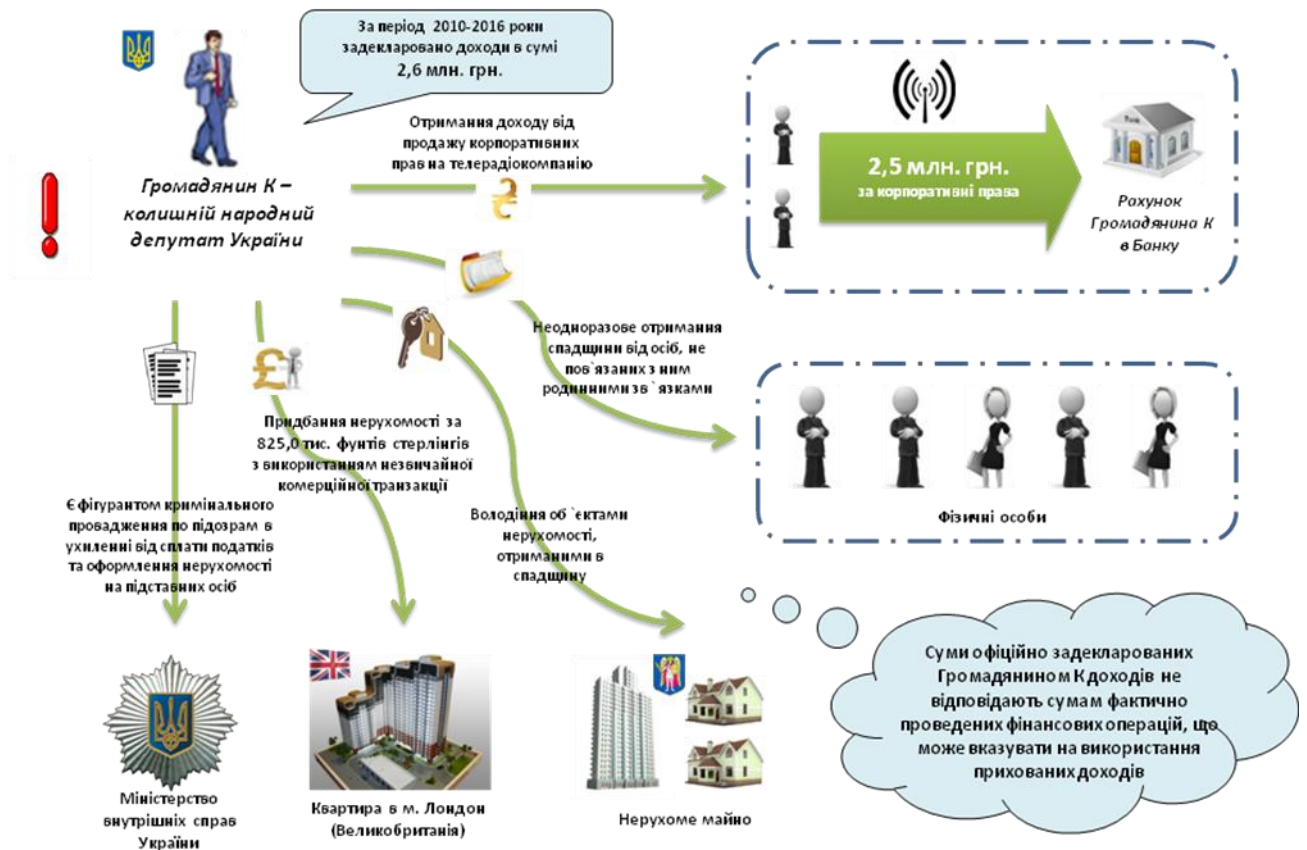
Громадянином К, який був народним депутатом України було отримано на власний рахунок грошові кошти від двох фізичних осіб на загальну суму **2,6 млн. грн.** в якості оплати за корпоративні права телерадіокомпанії.

Громадянин К під час роботи на державних посадах неодноразово одержував спадок від фізичних осіб, не пов'язаних з ним родинними зв'язками, та є фігурантом кримінального провадження по підозрам в ухиленні від сплати податків та оформлення нерухомості на підставних осіб.

Громадянином К за період 2010-2016 роки задекларовано доходи в сумі **2,6 млн. грн.**, при цьому **2,0 млн. грн.** – дохід, отриманий у спадщину (подарунок) від осіб, що не є членом сім'ї першого ступеня споріднення.

Суми офіційно задекларованих **Громадянином К** доходів не відповідають сумам фактично проведених фінансових операцій, що може вказувати на використання прихованих доходів.

Правоохоронними органами здійснюється кримінальне провадження.

VII. Основні закономірності корупційних злочинів. Інструменти та способи відмивання корупційних доходів

В цілому, корупційні потоки пронизують всі галузі економіки країни. Корупція призводить до значних втрат для країни. Такі збитки можуть мати фінансові, кількісні, якісні та політичні складові.

Основні закономірності, які підвищують «інтерес» до вчинення корупційних злочинів:

- розкрадання державних коштів та отримання хабарів, в більшій мірі, здійснюється в тих галузях економіки, які мають для країни стратегічне значення (оборонний та паливно-енергетичний комплекс, охорона здоров'я, державне управління), оскільки на них розподіляються значні грошові потоки;
- великий обсяг коштів, залучених до реалізації проектів на державному та місцевому рівнях за рахунок державних чи місцевих бюджетів;
- складний механізм визначення вартості товарів та послуг, постійні зміни ринкових умов для визначення реальної ціни придбаних активів;
- сфера державних закупівель не є прозорою і характеризується високою конкуренцією, що може створити умови для закулісних змов.

В ході проведення данного типологічного дослідження виявлено, що основними інструментами відмивання корупційних доходів є:

- фіктивні послуги;
- використання афілійованих осіб для надання псевдопослуг;
- передплата за товари і послуги підконтрольним особам з подальшою непоставкою/невиконанням;
- заниження вартості товарів державною компанією при реалізації при реалізації компаніям-посередниками для акумуляування прибутків;
- укладання завідомо неправомірних угод по придбанню продукції за цінами, встановленими для соціальних потреб з подальшою її реалізацією;
- використання підприємств з ознаками фіктивності;
- «торгівля» державними послугами з видачі/оформлення дозвільних документів;
- використання банківських рахунків, відкритих за межами України;
- відхилення конкурентних заяв на участь в тендерах на користь підконтрольних компаній, що пропонують значно вищі ціни.

До найпоширеніших способів відмивання корупційних доходів можна віднести:

- залучення осіб, які не мають з «корупціонером» близьких родинних зв'язків, в той же час пов'язані іншими зв'язками (далекі родичі, водії, помічники);
- отримання хабара готівкою з подальшим переведенням у безготівкову форму;
- отримання корупційного доходу в Україні, а його «відбілювання», легалізація, надання йому законного походження здійснюється за кордоном;
- неоднаразове отримання спадщини від осіб, не пов'язаних родинними зв'язками;
- придбання власності за кордоном;
- придбання корпоративних прав.

ВИСНОВОК

Представлене типологічне дослідження базується на практичних фактах тісної взаємодії процесу відмивання коштів, обумовленого корупційною складовою. Дана ситуація неухильно впливає на рівень економіки будь-якої країни, і України зокрема.

Відповідно до міжнародних досліджень у сфері антикорупційної політики, негативний ефект від корупційних діянь здійснює нищівний вплив на всі рівні економіки країни, тим самим скорочуючи об'єми приватних інвестицій, здійснюючи дистрибутивний вплив на кількість і якість державної інфраструктури, зменшуючи податкові надходження і перешкоджаючи формуванню ефективних кадрових ресурсів.

Найбільш відчутним економічним ефектом корупції є відтік грошових коштів з державного бюджету та перенаправлення даних коштів на оплату видатків з меншим мультиплікаційним ефектом.

Саме тому, нагальним є питання зменшення рівня корупції для України, адже, результатом корупції є ланцюг проблем в сфері державного управління, тим самим збільшуючи податкові навантаження, зменшуючи об'єм послуг для зацікавлених осіб та нівелювання довіри до державних інституцій.

Протидія корупції є однією з найактуальніших соціальних проблем сучасності, розв'язання якої для багатьох країн є надзвичайно важливою і складною справою. Тому актуальним є створення ефективної та дієвої системи протидії корупції, що містила б у собі попередження, виявлення і відповідне реагування на корупційні чинники, викриття корупційних діянь і забезпечення реалізації принципу невідворотності відповідальності за їх вчинення.

В останні роки відбулось значне зростання резонансних справ пов'язаних з відмивання корупційних доходів за участю осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Водночас, спостерігається процес посилення заходів боротьби з корупційними доходами на міжнародному рівні – з боку міжнародних інституцій, на регіональному рівні – з боку правоохоронних органів, державних органів та активізації заходів виявлення таких протиправних діянь фінансовими посередниками.

Використання типологічного дослідження під час аналізу фінансових операцій, надасть змогу своєчасно виявляти та протидіяти відмиванню незаконних та корупційних доходів.

В підсумку, виявлення та припинення схем пов'язаних з відмиванням корупційних доходів – основне завдання всіх учасників системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Необхідно відмітити, що саме попередження та виявлення доходів від корупції є базовим для результативності успішного антикорупційного режиму, що дасть змогу для відновлення довіри суспільства до державних інституцій, покращення інвестиційного клімату, розвитку економіки, та, водночас стане важливою передумовою розбудови ефективної держави. Адже саме боротьба з відмиванням корупційних доходів є невід'ємною складовою боротьби з економічною злочинністю.

Результатом проведеного типологічного дослідження є створення аналітичної бази при прийнятті майбутніх рішень з метою попередження відмивання доходів, отриманих від корупційних діянь всіма учасниками національної політики протидії легалізації (відмивання) доходів та фінансування тероризму.